

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ

HUKUKUN GÜNCEL SORUNLARI SEMPOZYUMU

(5-6 Haziran 2018)

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

ISBN: 978-605-136-373-8

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN / Doç. Dr. Süleyman YILMAZ

Dr. Öğr. Üyesi Vehbi Umut ERKAN / Arş. Gör. Dr. Fahri Gökçen TANER / Arş. Gör. Serdar YILMAZ

HUKUKUN GÜNCEL SORUNLARI SEMPOZYUMU

5-6 Haziran 2018

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Mahmut Esat Bozkurt Konferans Salonu

Sempozyum Bilim Kurulu:

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Prof. Dr. Hasan İŞGÜZAR (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Prof. Dr. Veysel BAŞPINAR (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Prof. Dr. Rauf KARASU (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. Cavid ABDULLAHZADE (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. M. Ayhan TEKİNSOY (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. Gökçen TOPUZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. Mehmet KILIÇ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. Oğuz Sadık AYDOS (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. İlke GÖÇMEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Dr. Öğr. Üyesi Hamdi PINAR (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Sempozyum Düzenleme Kurulu:

Doç. Dr. Süleyman YILMAZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Dr. Öğr. Üyesi Vehbi Umut ERKAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Dr. Öğr. Üyesi Ali Ersoy KONTACI (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Arş. Gör. Dr. Fahri Gökçen TANER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Arş. Gör. Dr. Orhan Ersun CİVAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Arş. Gör. Serdar YILMAZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Arş. Gör. Harun KESKİN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

İÇİNDEKİLER

Sempozyum Programı.....	IV
-------------------------	----

ÖZEL HUKUKUN GÜNCEL SORUNLARINA İLİŞKİN TARTIŞMALAR (BİLDİRİLER)

Doç. Dr. Leyla Müjde KURT

“Boşanma Durumunda Birlikte Velayet”.....	3
---	---

Dr. Öğr. Üyesi S. Hülya İMAMOĞLU

“İsviçre ve Türk Yargı Kararlarında Eser Kavramı, Özellikle Estetik Operasyonu Konu Edinen Sözleşmenin Hukuki Niteliğine İlişkin Olarak Yargıtay’ın Yaklaşımı: Güncel Bir Bakış”.....	4
---	---

Dr. Öğr. Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ

“Aile Hukukunda Zor Bir Dönemeç: Taşiyıcı Anneliğe İlişkin Güncel Gelişmeler”.....	6
--	---

Dr. Öğr. Üyesi Vehbi Umut ERKAN

“Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Yenilenen Kira Dönemlerinde Uygulanacak Kira Bedelinin Belirlenmesi”.....	8
---	---

Arş. Gör. Bahadır DEMİR

“4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Kapsamında Derneklerin Sona Erme Nedenleri”.....	10
--	----

Dr. Öğr. Üyesi Başak ŞİT İMAMOĞLU

“Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nda 7099 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Hakkında Değerlendirmeler”.....	12
---	----

Arş. Gör. Ufuk TEKİN

“Acentelik Hukukuna İlişkin Çeşitli Sorunlar”.....	13
--	----

Arş. Gör. İbrahim BEKTAŞ

“Tanınmış Markanın Koruma Kapsamı Zayıf Unsurları İçerir mi?”.....	14
--	----

Doç. Dr. Kadir GÜRTEN

“Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu”.....	16
---	----

Arş. Gör. Hikmet BİLGİN

“6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’na Göre Borçlunun Temerrüdü Sonrası Rehin Alacaklısının Sahip Olduğu Hakların Kullanımı”.....	17
---	----

Arş. Gör. Hakan HASIRCI

“6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Hükümlerinde 7099 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliklerin İcra İflâs Hukuku Bakımından İncelenmesi”.....19

Arş. Gör. Merve AĞZITEMİZ

“Daimi Yapısal İşbirliğinin AB Hukukundaki Yeri ve Etkisi”.....21

Arş. Gör. Emriye Özlem ŞEKER

“Lizbon Sonrası Kurucu Antlaşmaların Değiştirilme Usulleri”.....22

Arş. Gör. Çağla ERDOĞAN

“Uluslararası Denetim Mekanizmalarının Raporları Bağlamında Türkiye’nin İş Sağlığı ve Güvenliği Karnesi”.....23

KAMU HUKUKUNUN GÜNCEL SORUNLARINA İLİŞKİN TARTIŞMALAR (BİLDİRİLER)

Arş. Gör. Deniz POLAT AKGÜN

“298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’da Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir Değerlendirme”.....26

Arş. Gör. Ali Erdem DOĞANOĞLU

“Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin Üye Tamsayısı Kaçtır? (6771 sayılı Kanunun Anayasanın 75. Maddesinde Getirdiği Değişikliğin Zaman Bakımından Etkisi)”.....28

Arş. Gör. Salim ORHAN

“Etno-Kültürel Çeşitlilik ve Anayasal Tasarım”.....30

Arş. Gör. Serdar YILMAZ

“İdari Dava Açma Süresi Bildirilmeyen İdari İşlemlere Karşı Açılacak Davalarda Süre Sorunu: İdari Dava Açma Süresi Kısıtının Ortadan Kalktığı Bir İhtimal mi?”.....32

Arş. Gör. Ilgın ÖZKAYA ÖZLÜER

“Yapı Kayıt Belgesi’nin Hukuki Niteliği”.....35

Arş. Gör. Mehmet İNANÇ

“Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının ‘Kamu İşyeri’ Niteliği Üzerine Bir Değerlendirme”.....37

Arş. Gör. Dr. Fahri Gökçen TANER

“Bir Önleme Tedbiri Olarak Durdurma (PVSK m. 4/A) ve Güncel Gelişmeler”.....40

Arş. Gör. Yaprak ÖNTAN

“6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu Sonrası Ceza Muhakemesinde Bilirkişilik Kurumundaki Güncel Gelişmeler”.....41

Arş. Gör. Eylem BAŞ

“Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle Hırsızlık Suçunun İşlenmesi”.....42

Arş. Gör. Dr. Nasih Sarp ERGÜVEN

“Sıcak Takip Hakkının Devletlerin İşbirliği Doğrultusunda Kullanılmasının Uluslararası Hukuk Açısından Değerlendirilmesi”.....44

Arş. Gör. Dr. Merve ERDEM

“Siber Suçlarda Devletin Uluslararası Sorumluluğu: Olay İncelemesi”.....46

Arş. Gör. Murat Can ARASAN

“Uluslararası Adalet Divanı Kararları Işığında Teamül Hukukunun Belirlenmesinde Güncel Yaklaşımlar”.....48

Arş. Gör. Dr. Zeynep İSPİR

“İnsan Haklarına Yönelik Eleştiriler - Costas Douzinas’ın Görüşleri Çerçevesinde Bir İnceleme”.....51

Arş. Gör. Dr. Nadire ÖZDEMİR

“Eleştirel Hukuk Çalışmaları Bağlamında Toplumsal Cinsiyet ve Aile”.....53

Arş. Gör. Dr. Olcay KARACAN

“Feminizm ve Hukuk Eğitimi”.....54

Arş. Gör. Funda KAYA

“Feminist Hukuk Teorisi Bağlamında Kadın Emeği Tartışmalarına Eleştirel Bir Bakış”.....56

Arş. Gör. Elif Çağla YILDIZ

“Eleştirel Irk Teorisi”.....58

SEMPOZYUM PROGRAMI

5 Haziran 2018 / Salı (10.00-10.15)

Sempozyum Açılış Konuşması: **Prof. Dr. Muharrem ÖZEN** (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı)

Birinci Gün

(5 Haziran 2018 / Salı)

Özel Hukukun Güncel Sorunlarına İlişkin Tartışmalar

I. OTURUM

(10.15-12.15)

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Veysel BAŞPINAR**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Leyla Müjde KURT (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

“Boşanma Durumunda Birlikte Velayet”

Dr. Öğr. Üyesi S. Hülya İMAMOĞLU (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

“İsviçre ve Türk Yargı Kararlarında Eser Kavramı, Özellikle Estetik Operasyonu Konu Edinen Sözleşmenin Hukuki Niteliğine İlişkin Olarak Yargıtay’ın Yaklaşımı: Güncel Bir Bakış”

Dr. Öğr. Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

“Aile Hukukunda Zor Bir Dönemeç: Taşıtıcı Anneliğe İlişkin Güncel Gelişmeler”

Dr. Öğr. Üyesi Vehbi Umut ERKAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

“Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Yenilenen Kira Dönemlerinde Uygulanacak Kira Bedelinin Belirlenmesi”

Arş. Gör. Bahadır DEMİR (Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi SBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı)

“4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Kapsamında Derneklerin Sona Erme Nedenleri”

SORU-CEVAP

ARA (12.15-12.45)

II. OTURUM

(12.45-14.15)

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Burçak YILDIZ**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Dr. Öğr. Üyesi Başak ŞİT İMAMOĞLU (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)

“Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nda 7099 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Hakkında Değerlendirmeler”

Arş. Gör. Ufuk TEKİN (Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)

“Acentelik Hukukuna İlişkin Çeşitli Sorunlar”

Arş. Gör. İbrahim BEKTAŞ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)

“Tanınmış Markanın Koruma Kapsamı Zayıf Unsurları İçerir mi?”

SORU-CEVAP

ARA (14.15-14.30)

III. OTURUM

(14.30-16.00)

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Süleyman YILMAZ**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Kadir GÜRTEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Roma Hukuku Anabilim Dalı)

“Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu”

Arş. Gör. Hikmet BİLGİN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı)

“6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’na Göre Borçlunun Temerrüdü Sonrası Rehin Alacaklısının Sahip Olduğu Hakların Kullanımı”

Arş. Gör. Hakan HASIRCI (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı)

“6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Hükümlerinde 7099 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliklerin İcra İflâs Hukuku Bakımından İncelenmesi”

SORU-CEVAP

ARA (16.00-16.30)

IV. OTURUM

(16.30-18.00)

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. İlke GÖÇMEN**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Merve AĞZİTEMİZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı)

“Daimi Yapısal İşbirliğinin AB Hukukundaki Yeri ve Etkisi”

Arş. Gör. Emriye Özlem ŞEKER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı)

“Lizbon Sonrası Kurucu Antlaşmaların Değiştirilme Usulleri”

Arş. Gör. Çağla ERDOĞAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı)

“Uluslararası Denetim Mekanizmalarının Raporları Bağlamında Türkiye’nin İş Sağlığı ve Güvenliği Karnesi”

SORU-CEVAP

İkinci Gün

(6 Haziran 2018 / Çarşamba)

Kamu Hukukunun Güncel Sorunlarına İlişkin Tartışmalar

I. OTURUM

(10.00-11.30)

Oturum Başkanı: **Dr. Öğr. Üyesi Ali Ersoy KONTACI**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Deniz POLAT AKGÜN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)

“298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’da Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir Değerlendirme”

Arş. Gör. Ali Erdem DOĞANOĞLU (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)

“Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin Üye Tamsayısı Kaçtı? (6771 sayılı Kanunun Anayasanın 75. Maddesinde Getirdiği Değişikliğin Zaman Bakımından Etkisi)”

Arş. Gör. Salim ORHAN (Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)

“Etno-Kültürel Çeşitlilik ve Anayasal Tasarım”

SORU-CEVAP

ARA (11.30-11.45)

II. OTURUM

(11.45-13.15)

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. K. Burak ÖZTÜRK**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Serdar YILMAZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)

“İdari Dava Açma Süresi Bildirilmeyen İdari İşlemlere Karşı Açılacak Davalarda Süre Sorunu: İdari Dava Açma Süresi Kısıtının Ortadan Kalktığı Bir İhtimal mi?”

Arş. Gör. İlgin ÖZKAYA ÖZLÜER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)

“Yapı Kayıt Belgesi ’nin Hukuki Niteliği”

Arş. Gör. Mehmet İNANÇ (Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)

“Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının ‘Kamu İşyeri’ Niteliği Üzerine Bir Değerlendirme”

SORU-CEVAP

ARA (13.15-14.00)

III. OTURUM

(14.00-15.30)

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Muharrem ÖZEN**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Dr. Fahri Gökçen TANER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)

“Bir Önleme Tedbiri Olarak Durdurma (PVSK m. 4/A) ve Güncel Gelişmeler”

Arş. Gör. Yaprak ÖNTAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)

“6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu Sonrası Ceza Muhakemesinde Bilirkişilik Kurumundaki Güncel Gelişmeler”

Arş. Gör. Eylem BAŞ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)

“Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle Hırsızlık Suçunun İşlenmesi”

SORU-CEVAP

ARA (15.30-15.45)

IV. OTURUM

(15.45-17.15)

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Cavid ABDULLAHZADE**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Dr. Nasih Sarp ERGÜVEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı)

“Sıcak Takip Hakkının Devletlerin İşbirliği Doğrultusunda Kullanılmasının Uluslararası Hukuk Açısından Değerlendirilmesi”

Arş. Gör. Dr. Merve ERDEM (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı)

“Siber Suçlarda Devletin Uluslararası Sorumluluğu: Olay İncelemesi”

Arş. Gör. Murat Can ARASAN (Çukurova Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Devletler Hukuku Anabilim Dalı)

“Uluslararası Adalet Divanı Kararları Işığında Teamül Hukukunun Belirlenmesinde Güncel Yaklaşımlar”

SORU-CEVAP

ARA (17.15-17.30)

V. OTURUM

(17.30-19.30)

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Gülriz UYGUR**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Dr. Zeynep İSPİR (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

“İnsan Haklarına Yönelik Eleştiriler - Costas Douzinas’ın Görüşleri Çerçevesinde Bir İnceleme”

Arş. Gör. Dr. Nadire ÖZDEMİR (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

“Eleştirel Hukuk Çalışmaları Bağlamında Toplumsal Cinsiyet ve Aile”

Arş. Gör. Dr. Olcay KARACAN (Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

“Feminizm ve Hukuk Eğitimi”

Arş. Gör. Funda KAYA (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

“Feminist Hukuk Teorisi Bağlamında Kadın Emegi Tartışmalarına Eleştirel Bir Bakış”

Arş. Gör. Elif Çağla YILDIZ (Aydın Kocatepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

“Eleştirel Irk Teorisi”

SORU-CEVAP

Birinci Gün

(5 Haziran 2018 / Salı)

ÖZEL HUKUKUN GÜNCEL SORUNLARINA
İLİŞKİN TARTIŞMALAR

(BİLDİRİLER)

I. OTURUM

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Veysel BAŞPINAR**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Leyla Müjde KURT (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

“Boşanma Durumunda Birlikte Velayet”

Dr. Öğr. Üyesi S. Hülya İMAMOĞLU (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

“İsviçre ve Türk Yargı Kararlarında Eser Kavramı, Özellikle Estetik Operasyonu Konu Edinen Sözleşmenin Hukuki Niteliğine İlişkin Olarak Yargıtay’ın Yaklaşımı: Güncel Bir Bakış”

Dr. Öğr. Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

“Aile Hukukunda Zor Bir Dönemeç: Taşiyıcı Anneliğe İlişkin Güncel Gelişmeler”

Dr. Öğr. Üyesi Vehbi Umut ERKAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

“Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Yenilenen Kira Dönemlerinde Uygulanacak Kira Bedelinin Belirlenmesi”

Arş. Gör. Bahadır DEMİR (Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi SBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı)

“4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Kapsamında Derneklerin Sona Erme Nedenleri”

BOŞANMA DURUMUNDA BİRLİKTE VELAYET

Doç. Dr. Leyla Müjde KURT

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

ÖZET

Velayet kurumu, kural olarak ergin olmayan, istisnaen de ergin durumdaki çocukların ana babaları tarafından bakılmalarını ve korunmalarını hedefleyen bir kurumdur. Velayet hakkı ana babanın çocuklarının kişivarlığı ve malvarlığı üzerinde sahip oldukları hakların ve görevlerin bütünüdür. Ana ve baba, kural olarak, evlilik birliğinin devamı süresince çocuk üzerindeki velayet hakkını birlikte kullanırlar (TMK. m. 336 f. 1). TMK. m. 336 f. 3'e göre, evlilik birliğinin boşanma ile sona ermesi durumunda velayet "*çocuk kendisine bırakılan tarafa aittir.*" Bu düzenleme uzun süre boyunca Türk hukukunda boşanma halinde velayetin ana veya babadan ancak birine verilebileceği, boşanmadan sonra ana babanın velayeti eşit olarak birlikte kullanmalarının (ortak velayetin) mümkün olmadığı biçiminde yorumlanmıştır. Bununla birlikte, zamanla pek çok ülkede boşanmadan sonra birlikte velayete imkân tanıyan yasal değişiklikler yapılması, çeşitli uluslar arası hukuk metinlerinde ana babanın boşanmadan sonra da çocuk üzerinde eşit hak ve yükümlülükler sahip olması esasının benimsenmesi, Türk hukukunda da boşanmadan sonra birlikte velayetin mümkün olup olamayacağı tartışmasını beraberinde getirmiştir.

Boşanmadan sonra velayetin tek başına ana veya babadan birine verilmesinin dayanağı olarak görülen TMK. m. 336 f. 3 hükmünün lâfzının açık olup olmadığı, bu hükmün emredici olup olmadığı, emredici ise isabetli bir düzenleme olup olmadığı, hükümde kanun boşluğu bulunup bulunmadığı meseleleri tartışmalıdır. Yargıtay son içtihatlarında boşanmadan sonra ana babanın çocuk üzerinde birlikte velayet hakkına sahip olabileceğine ilişkin yabancı mahkeme kararlarının tanınması yönünde kararlar vermeye başlamıştır. Yüksek Mahkeme bu kararlarını tarafı bulunduğumuz "İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşme"nin eki olan 7 no.lu Protokolün 5. maddesinde yer alan ve eşlerin evliliğin bitmesi halinde çocukları ile ilişkilerinde hak ve sorumluluklar açısından eşit olacağını belirten hükmüne dayandırmıştır. Kanun koyucunun boşanmadan sonra velayet meselesini düzenleyen TMK. m. 336 f. 3 hükmünde tarafı olduğumuz uluslar arası antlaşmaları ve çocuğun üstün yararı ilkesini göz önünde tutarak değişiklik yapması ve çocuğun üstün yararının gerektirdiği durumlarda birlikte velayete imkân tanınması en isabetli çözüm olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Velayet hakkı, birlikte velayet, evlilik, boşanma, çocuğun üstün yararı.

İSVİÇRE VE TÜRK YARGI KARARLARINDA ESER KAVRAMI, ÖZELLİKLE ESTETİK OPERASYONU KONU EDİKEN SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİNE İLİŞKİN OLARAK YARGITAY’IN YAKLAŞIMI: GÜNCEL BİR BAKIŞ

Dr. Öğr. Üyesi S. Hülya İMAMOĞLU

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

ÖZET

Bu bildiride eser kavramının İsviçre ve Türk yargı kararlarında nasıl anlaşıldığı güncel bir bakış açısıyla değerlendirilerek, özellikle estetik operasyonu konu edinen sözleşmenin hukuki niteliğine ilişkin olarak Yargıtay’ın yaklaşımı incelenmek istenmiştir.

Eser sözleşmesine göre yüklenicinin meydana getirmekle yükümlendiği eser, belirli bir iş görmenin sonucundan oluşur. Eser, maddi veya maddi olmayan bir iş görme sonucu olabilir.

İsviçre Federal Mahkemesi, her zaman aynı şekilde karar vermiş bulunmasa da 1983 yılından itibaren eser kavramının maddi olmayan eserleri de kapsadığı görüşünü savunmaktadır. Ancak Federal Mahkeme’nin son zamanlardaki görüşüne göre maddi olmayan iş görme sonucunun Art. 363 OR/TBK m. 470 anlamında bir eser kabul edilebilmesi için sonucun doğruluğunun objektif ölçütlere göre kontrol edilebilmesi ve bu suretle doğru veya yanlış olarak nitelendirilebilmesi gerekir. Sonuç objektif olarak kontrol edilebilmelidir ki vaat edilebilsin¹. Federal Mahkemenin bu yaklaşımı, doktrinde eleştirilmiştir². Yargıtay da eser kavramını geniş yorumlamaktadır. Yargıtay’a göre eser, bir iş görme faaliyetinin maddi veya maddi olmayan sonucudur³. Bir kararında Yargıtay, eser kavramını şöyle ifade etmiştir: “Genellikle emek unsuru ağır basan bir çalışma ürünü olup bütünlük arz eden ve ekonomik değeri olan her hukuksal varlık, maddi nitelikte olsun veya olmasın birer eser sayılmaktadır...”⁴. Yargıtay’ın eser sözleşmesinde Federal Mahkeme gibi maddi olmayan iş görme sonucunun objektif doğruluğu yönünde sınırlayıcı bir şart getirmediği görülmektedir.

Estetik operasyon, kişinin vücut bütünlüğüne yönelik estetik amaçlı cerrahi bir müdahaleyi ifade eder⁵. Ancak estetik operasyon, tedavi amaçlı da yapılabilir⁶. Estetik

¹ BGr 4A_51/2007, 11.09.2007, E. 4. 3; BGE 127 III 328, E. 2c; BGr 4A_252/2010, 25.11.2010, E. 4. 1.

² Peter Gauch, Der Werkvertrag, 5. Auflage, Zürich, N. 46a; Gaudenz G. Zindel/Urs Pulver/Bertrand G. Schott, Basler Kommentar, Obligationenrecht I, Art. 1- 529, 6. Auflage, Basel 2015, Vor Art. 363- 379 N. 6.

³ Bkz. mesela Y. 9. HD. E. 2014/21286, K. 2015/16588, 06.05.2015 (Legalbank).

⁴ Y. 15. HD. E. 2012/6827, K. 2012/7647, 05.12.2012 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁵ Nadja Majid, Die Geschäftsfähigkeit der urteilsfähigen minderjährigen Person im Bereich der Schönheitsoperationen – Rechtslage, Kritik und Postulat, Zürich 2017, N. 88.

⁶ Majid, N. 131.

operasyonu konu edinen bir sözleşme, Yargıtay’ca eser sözleşmesi olarak nitelendirilmektedir⁷. Doktrinde ise bu konuda farklı yaklaşımlar mevcuttur. Bazı yazarlara göre estetik operasyonun tedavi amaçlı olması halinde vekâlet sözleşmesi hükümlerinin uygulanması düşünülmelidir; buna karşılık tedavi amaçlı olmayan, sadece dış görünümü isteğe uygun hale getirmeye yönelik estetik operasyonlar için eser sözleşmesi hükümleri söz konusu olmalıdır⁸. Bazı yazarlara göre ise hekimle hasta arasındaki hukuki ilişki, vekâlet olarak nitelendirildiği için estetik operasyon hakkındaki sözleşmeye de vekâlet hükümleri uygulanmalıdır⁹.

Yargıtay’ın eser kavramına ilişkin yaklaşımı, esas itibarıyla isabetli olmakla birlikte, estetik operasyonu konu edinen sözleşmeyi eser sözleşmesi olarak nitelendiren yaklaşımı tartışılmalıdır. Özellikle bir sonucun sadece vaatte bulunanın elde etmeye muktedir olabildiği hallerde taahhüt edilebileceği dikkate alındığında, Yargıtay’ın estetik operasyon hakkındaki sözleşmenin hukuki niteliğine ilişkin değerlendirmesini yeniden gözden geçirmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eser, estetik operasyon, vekâlet sözleşmesi.

⁷ Bkz. mesela Y. 3. HD. E. 2016/455, K. 2017/7134, 15.05.2017; Y. 3. HD. E. 2015/17955, K. 2017/2959, 13.03.2017 (Legalbank); Y. 15. HD. E. 2017/2286, K. 2017/3847, 07.11.2017 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

⁸ Fahrettin Aral/Hasan Ayrancı, Borçlar Hukuku, Özel Borç İlişkileri, 11. Baskı, Ankara 2015, s. 364.

⁹ Majid, N. 154; Hans Giger, Analyse der haftpflichtrechtlichen Situation im Hinblick auf die chirurgische Schönheitsoperation, Ohne jegliche Haftung – Festschrift für Willi Fischer, Beiträge zum schweizerischen Haftpflicht- und Schuldrecht, Zürich 2016, s. 164 vd.

AİLE HUKUKUNDA ZOR BİR DÖNEMEÇ: TAŞIYICI ANNELİĞE İLİŞKİN GÜNCEL GELİŞMELER

Dr. Öğr. Üyesi Şafak PARLAK BÖRÜ

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

ÖZET

Taşıyıcı annelik konusu günümüzde aile hukukunun en güncel sorunlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Konuya ilişkin yasal düzenlemeler her bir devlet hukukunda farklılık arz etmektedir. Bazı devletler taşıyıcı annelik yöntemiyle çocuk sahibi olmayı hukuken yasaklamakta, bazıları belirli koşulların zorunlu olduğu çerçevede bu yönteme izin vermekte, bazıları ise yazılı hukuk kurallarında konuya ilişkin herhangi bir hüküm barındırmayıp sessiz kalmaktadır. Devletlerin yasal düzenlemeleri ve uygulama arasındaki bu farklılıklar, taşıyıcı annelik turizminin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Zira üreme teknolojileri bu denli gelişmekte iken, tıp bilimi böyle bir imkan sunarken, çocuk sahibi olmak isteyen ancak ülkelerinde yapay dölleme yöntemlerine ilişkin bu tür hukuki yasaklarla karşılaşan kişiler -günümüzde de görüldüğü üzere- anılan yöntemlere izin veren ülkelerde bu işlemi gerçekleştirmeye yönelmektedirler.

Yapay dölleme yöntemlerinin son yıllardaki gelişimi sonucunda, bebek sahibi olmak isteyen kadının üreme yetisini kaybettiği veya üreme yetisini kaybetmemiş olmakla beraber doğurma yetisini kaybetmiş olduğu hallerde devreye kuvöz işlevi gören taşıyıcı anneler girmiştir. Böylelikle doğuran kadının anne olduğuna ilişkin '*mater semper certa est*' (Anne her zaman bellidir) ilkesinin günümüze kadar tartışılmayan kesinliği sarsılmaya başlamıştır. Zira yapay dölleme yöntemlerinde ve hatta bunlardan biri olan taşıyıcı anneliğin bizzat kendi bünyesinde farklı anne-baba birleşimleri ortaya çıkabilmektedir. Burada tarafların yükümlülükleri ve soybağına ilişkin ortaya çıkabilecek sorunlar taşıyıcı annelik sözleşmesinin türlerine göre değişiklikler göstermektedir.

Taşıyıcı annelik sözleşmeleri hukuki ve etik boyutuyla pek çok soruyu bünyesinde barındırmaktadır. Hukuki açıdan -farklı toplumsal yapı ve dinamikler de göz önüne alınarak- başta taşıyıcı annelik sözleşmesinin hukuki geçerlilik koşulları olmak üzere, sözleşmenin tarafları, sözleşmede öngörülen taahhütlerin yerine getirilmemesi durumunda tarafların hak iddialarının durumu, sözleşmenin hukuki niteliği ve bu yolla dünyaya gelen çocukların soybağına ilişkin olarak sözleşmenin türüne göre özellik arz edebilen hususlar ciddi tartışmalara konu olmaktadır. Etik açıdan ise taşıyıcı anneliğin kadın vücudunu metalaştırdığı, kadınları sömürdüğü gerekçesiyle insan onuruna aykırı olduğu savının ortaya atıldığı görülmektedir. Bu bakış açısına uygulamada bazı mahkeme kararlarında, sperm bağışının mümkün olduğu gerçeğinden hareketle, kadınların üreme kapasitelerini rızaları dahilinde

kullanmalarına ilişkin bir engel koymanın kadın ve erkek eşitliği ilkesini reddetmek anlamına geleceği belirtilerek karşı çıkmıştır. Yine, toplumun bir kısmından da olsa, taşıyıcı anneliğin önündeki engellerin kaldırılmasına dair bir talep geldiğinde, bu isteğe kulak tıkamak ve anılan tıbbi imkanları yok saymak yerine gerekli hukuki düzenlemelerin yapılması gerektiğine dair düşünceler ağır basmaktadır. Nitekim, bu yasakçı bakış açısının işe yaramadığı taşıyıcı anneliğe ilişkin giderek artan ulusal ve özellikle uluslararası boyutlu hukuki uyumsuzluklarla kendini göstermeye başlamıştır.

Türk hukukuna bakıldığında, taşıyıcı annelik hususunda bir boşluğun olmadığı, bu kurumun uygulamasının yasak olduğu kabul edilmektedir. Ancak halihazırdaki düzenleme (Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkında Yönetmelik) çerçevesinde üremeye yardımcı tedavi yöntemlerinin kaderinin sadece yönetmeliğe bırakıldığı görülmektedir. Kanaatimizce doğrudan yaşam hakkının, kişinin maddi ve manevi varlığı, üreme hakkı, aile yaşamının ve özel yaşamın korunması bağlamında ele alınması gerektiği düşünüldüğünde, konunun kanuni düzenlemeye kavuşturulması bir ihtiyaç ve gerekliliktir.

Anahtar Kelimeler: Taşıyıcı annelik, yapay dölleme, üremeye yardımcı tedavi yöntemleri, soybağı, ebeveynlik.

KONUT VE ÇATILI İŞYERİ KİRALARINDA YENİLENEN KİRA DÖNEMLERİNDE UYGULANACAK KİRA BEDELİNİN BELİRLENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Vehbi Umut ERKAN

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)

ÖZET

Kira sözleşmesi 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) md. 299 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Kira sözleşmesini düzenleyen hükümlere bakıldığında üçlü bir ayrıma gidildiği görülmektedir. Buna göre birinci ayrımını “Genel Hükümler”, ikinci ayrımını “Konut ve Çatılı İşyeri Kiraları” ve üçüncü ayrımını ise Ürün Kirası oluşturmaktadır.

TBK md. 299’da kira sözleşmesi, “kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşmedir” şeklinde tanımlanmaktadır. Kira sözleşmesi hukuki niteliği itibariyle rızai, tam iki tarafa borç yükleyen ve sürekli borç ilişkisi doğuran bir sözleşmedir.

Türk Borçlar Hukuku’nda hakim ilkelerden biri olan irade serbestisi ilkesi, kural olarak kira sözleşmeleri bakımından da geçerlidir. Ancak kanun koyucu, konut ve çatılı işyeri kiralarında bu ilkeye, kiracıyı koruyucu, bir takım istisnalar getirmiştir. Söz konusu istisnalardan bir tanesi TBK md. 344’te yer almaktadır. Söz konusu hüküm, konut ve çatılı işyeri kiralarında yenilenen kira dönemlerine uygulanacak kira bedelinin belirlenmesine ilişkindir. Bu hüküm kira sözleşmesinin kurulması esnasında tarafların ilk kira bedelinin belirlenmesi bakımından uygulama alanı bulmaz. Zira taraflar, Genel Hükümlerde yer alan sınırlamalarla bağlı kalmak kaydıyla, ilk kira bedelini serbestçe belirleme yetkisine sahiptirler.

Türk Borçlar Kanunu md. 344 hükmü, tarafların yenilenen kira dönemlerine uygulanacak kira bedelinin belirlenmesi konusunda, tarafların bu yönde anlaşma yapmış olup olmadıklarına göre ikili bir ayrıma gitmiştir. Buna göre TBK md. 344/I uyarınca taraflar bu yönde bir anlaşma yapmışlarsa, tarafların belirlediği kira artış miktarı (oran veya bedel) bir önceki kira yılındaki üretici fiyat endeksi (ÜFE) oranını geçemez. Bu düzenleme ile kanun koyucu tarafların irade serbestisine bir sınırlama getirerek, tarafların belirlediği artış miktarı bir önceki kira yılına ait ÜFE oranını geçemeyeceğini belirtmektedir. Tarafların yenilenen kira dönemlerine ilişkin bir artış miktarı belirlemediği durumlarda ise, TBK md. 344/II hükmü, belirleme yetkisini hakime bırakmaktadır. Bu itibarla hakim, tarafların bu yönde bir anlaşma yapmamaları durumunda yenilenen dönemlere ilişkin kira bedelini, bir önceki kira yılına ait ÜFE oranını geçmemek kaydıyla, kiralananın durumunu göz önüne alarak

hakkaniyete göre belirler. Türk Borçlar Kanunu md. 344/III hükmü ise kira artış miktarına ilişkin bir anlaşma yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, beş yıldan uzun süreli veya beş yıldan sonra yenilenen kira sözleşmelerinde ve bundan sonraki her beş yılın sonunda, yeni kira yılında uygulanacak kira bedelinin, üretici fiyat endeksindeki artış oranı, kiralananın durumu ve emsal kira bedelleri göz önünde tutularak hâkim tarafından hakkaniyete uygun biçimde belirleneceğini ifade etmektedir. Yargıtay uygulamalarında kira artışının bu şekilde belirlenmesi “4+1 kuralı” olarak belirtilmektedir. Nihayet TBK md. 344/IV hükmünde, kira parasının yabancı para üzerinden belirlendiği durumlarda beş yıl geçmedikçe kira artışı yapılamayacağı; beş yılın sonrasında ise kira artış miktarının TBK md. 344/III’e göre belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İrade serbestisi, kira sözleşmesi, kira bedeli, üretici fiyat endeksi, 4+1 kuralı.

4721 SAYILI TÜRK MEDENİ KANUNU KAPSAMINDA DERNEKLERİN SONA ERME NEDENLERİ

Arş. Gör. Bahadır DEMİR

(Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi SBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı)

ÖZET

Kişiler hukukunun konusunu soyut olarak “*kişi*” oluşturmaktadır. Hukukta hak ehliyetine sahip varlıklara kişi denir. Kişilik kavramı ise; kişi kavramını da içeren daha geniş bir anlamı ifade etmektedir. Bu bakımdan kişilik denince; kişinin hak ve fiil ehliyetini, kişilik haklarını ve kişisel durumlarını da içine alan, hukuken korunmaya değer bulunan hukuki ve manevi nitelikteki varlıkların tümü anlaşılır. Her ne kadar hak ehliyetine sahip olma denince akla ilk olarak insan gelse de zamanla ortaya çıkan ihtiyaçlar sonucu hukuken başka varlıklara da hak ehliyeti bahşedilmiştir. Bu varlıklar “*tüzel kişiler*” olup; tüzel kişi, “*Belirli bir amacı gerçekleştirmek için örgütlenmiş, başlı başına bağımsız bir varlığa sahip olan, hukuk düzenince kendilerine haklar ve borçlar edinebilme imkânı tanınmış kişi ve mal topluluklarıdır*”. Tüzel kişilik genel bir hukuki kavram olup, tüzel kişiler yapılarına, güttükleri amaca ve tabi oldukları hukuk kurallarına göre çeşitlilik göstermektedirler. Tâbi oldukları hukuk kurallarına göre tüzel kişiler, “*kamu hukuku tüzel kişileri*” ve “*özel hukuk tüzel kişileri*” olarak iki gruba ayrılabilirler. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu’nuzun birinci kitabı olan Kişiler Hukuku’nun, ikinci kısmında yer verilen özel hukuk tüzel kişileri, dernekler ve vakıflardır.

Gerçek kişiler bakımından tam ve sağ doğmak şartıyla başlayan kişilik, ölüm ve gaiplik hallerinde son bulacaktır. Tüzel kişiler bakımından sona erme, Türk Medeni Kanunu’nda tüm tüzel kişileri kapsayacak şekilde düzenlenmemiştir ancak dernekler ve vakıflar hakkında öngörülen sona erme sebeplerine baktığımızda üç farklı şekil ortaya çıkmaktadır. Bunlar, kanunda belirtilen sebeplerin gerçekleşmesi ile kendiliğinden sona erme, mahkeme kararı ile sona erme ve yetkili organ kararı ile sona ermedir. Belirli bir süre için kurulmuş tüzel kişilerde sürenin sona ermesi, amacın kesin olarak elde edilmesi veya elde edilmesinin imkânsızlaşması tüzel kişiliğin kendiliğinden sona ermesine yol açacaktır. Ayrıca tüzel kişiliğe iradi bir şekilde yetkili organının kararı ile ya da irade dışı olacak şekilde mahkeme kararı ile son verilebilecektir. Bu çalışmamızda genel olarak dernek kavramı, derneklerin sona erme nedenleri ve sona ermesinin hukuki sonuçları ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dernek, kişi, tüzel kişi, sona erme.

II. OTURUM

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Burçak YILDIZ**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Dr. Öğr. Üyesi Başak ŞİT İMAMOĞLU (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)

“Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’nda 7099 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Hakkında Değerlendirmeler”

Arş. Gör. Ufuk TEKİN (Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)

“Acentelik Hukukuna İlişkin Çeşitli Sorunlar”

Arş. Gör. İbrahim BEKTAŞ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)

“Tanınmış Markanın Koruma Kapsamı Zayıf Unsurları İçerir mi?”

TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ KANUNU'NDA 7099 SAYILI KANUNLA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER HAKKINDA DEĞERLENDİRMELER

Dr. Öğr. Üyesi Başak ŞİT İMAMOĞLU

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin finansmana erişimini kolaylaştırmak ve rekabet gücünü artırmak amacıyla hazırlanan 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu (TRK), yürürlükten kalkan Ticari İşletme Rehni Kanunu döneminde kurulan rehin sözleşmesi sayısı ile karşılaştırıldığında bu amacı yerine getirmiş görünmektedir. Ancak rehin alacaklısı çevresinin genişliği karşısında, kurulan rehinlerin kaçının gerçek alacakları temin ettiği kuşku uyandırmaktadır.

TRK yürürlüğe girmesi ile birlikte birtakım tartışmaları da beraberinde getirmişti. 7099 sayılı Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile bu tartışmaların bir kısmına son verilmiş görünmektedir. Bunlardan belki de en önemlisi, uygulamada en çok tereddüt uyandıran husus olan temerrüt sonrası hakların kullanımı hakkında, genel hükümlere göre takip yapılabilmesi için bir takip şartı öngörülmesi olup olmadığı sorusuydu. Kanunkoyucu bu konudaki tereddüdü, ortada bir takip şartı olmadığını gösterecek şekilde yapılan değişiklikle gidermiştir. Ancak bu değişikliğin takip hukukuna ilişkin diğer sorunlara etkisi sınırlıdır. Bundan başka isabetli olarak, hüküm bulunmayan hallerde uygulanmak üzere Türk Medeni Kanunu'nun taşınır rehni hükümlerine yapılan atıf, "taşınmaz rehni" olarak düzeltilmiş, birleşme ve karışmaya ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

7099 s. K. ve takiben ilgili yönetmeliklerde öngörülen değişikliklerin bu kez yeni tartışmalara yol açması kaçınılmazdır. Bir kere, iyiniyetli üçüncü kişinin iyiniyetinin korunacağı yönündeki hükümler bu niteliktedir. Bundan başka, artık TRK 5.1'de sayılan varlıklar değil, bu Kanun'a göre rehin borçlusu olması mümkün olan herhangi bir kimsenin maliki bulunduğu her türlü taşınır varlık ve hak üzerinde rehin kurulabilecektir. Tıpkı rehin alacaklısı çevresinin geniş tutulmasında olduğu gibi rehin konusundaki bu "sınırsızlık" da bazı sorunlara yol açabilir. Üretim sürecinin rehnine ilişkin hükmün nasıl uygulanacağı henüz belirsizdir. Rehin kaydının terkin için "yabancı hukuka tabi"/"Türk hukukuna tabi" rehin alacaklısı kavramları ile kastedilmek istenenin ne olduğu anlaşılamamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sicilli taşınır rehni, ticari işletme rehni, 7099 sayılı Kanun, TRK.

ACENTELİK HUKUKUNA İLİŞKİN ÇEŞİTLİ SORUNLAR

Arş. Gör. Ufuk TEKİN

(Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) acenteliğe ilişkin hükümleri incelendiğinde, hükümlerin bazılarının mülga TTK hükümleri muhafaza edilmek, bazılarının da Alman Ticaret Kanunu (ATK) ile Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) acentelere ilişkin 86/653 sayılı Yönergesi esas alınmak suretiyle oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Mülga TTK hükümlerinin mehası ise İtalyan Medeni Kanunu'dur (İtMK). TTK hükümlerinin oluşturulmasında esas alınan bu karma yapı, birtakım uygulama sorunlarını da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlardan ilki, acentenin tanımına ilişkin İtMK m. 1742'den alınan TTK m. 102'dir. ATK § 84'te acente, "başka bir işletmenin (müvekkilin) işlemleri için sürekli olarak aracılık eden yahut işlemleri onun adına yapmayı bağımsız bir işletme olarak meslek edinen kimse" şeklinde tanımlanmıştır. Oysa TTK m. 102 ve İtMK 1742'de Alman hukukundan farklı olarak, ayrıca acentenin belirli bir yer veya bölgede faaliyette bulunması gerektiği de belirtilmiştir. Bu durum, Türk hukuku bakımından belirli bir yer veya bölge tayininin acenteliğin unsurlarından biri olup olmadığı tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. Çalışmamızda öncelikle karşılaştırmalı hukuk bağlamında belirli bir yer veya bölge tayininin acenteliğin unsurlarından biri olup olmadığı hususu açıklanmaya çalışılacaktır. Daha sonra, TTK m. 104'te düzenlenen tekel hakkı ele alınacaktır. Tekel hakkına ilişkin bu hükmün mehası İtMK 1743 olup, Alman hukukunda benzer bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu durum da acenteliğe ilişkin Alman hukukundan alınan TTK hükümlerinin uygulanması aşamasında bazı sorunlar yaşanmasına yol açmaktadır. Çalışmamızda bu sorunlara değinilecek olup, çeşitli çözüm önerileri getirilmeye çalışılacaktır. Son olarak tahsil komisyonuna ilişkin TTK m. 113.4 hükmü üzerinde durularak bu hükmün vekâletsiz iş görmeye ilişkin Türk Borçlar Kanunu hükümleri (m. 526-531) ve TTK m. 20 ile ilişkisine değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Acente, belirli bir yer veya bölge tayini, tekel hakkı, tahsil komisyonu.

TANINMIŞ MARKANIN KORUMA KAPSAMI ZAYIF UNSURLARI İÇERİR Mİ?

Arş. Gör. İbrahim BEKTAŞ

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Marka hakkı sahibi, Kanun'daki koşullar çerçevesinde, markasının aynı veya benzerini içeren tescil taleplerine itiraz edebilmekte ve üçüncü kişilerin hukuka aykırı kullanımlarını tecavüz davaları aracılığıyla engelleyebilmektedir. Ancak bu yetkiler, yalnızca markanın koruma kapsamına giren durumlarda kullanılabilir. Markanın koruma kapsamının belirlenmesinde ise tescilli işaretin şekli, niteliği, tanınmış olup olmaması ve tescilli olduğu sınıflar gibi çeşitli unsurlar göz önünde bulundurulmaktadır. Aynı şekilde sonraki işaret ile, tescilli marka arasında karıştırılma, haksız yarar sağlama ve ayırt ediciliğe zarar verme ihtimallerin var olup olmadığı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, korumanın kapsamı asıl olarak tescil edilen işaretin ayırt edicilik gücü ile bağlantılıdır. Ayırt ediciliği yüksek olan işaretlerin koruma kapsamı bu doğrultuda artmakta, zayıf olanların ise azalmaktadır.

Bu çalışmada ayırt edicilik gücünün yükseldiği ve zayıfladığı ihtimaller tespit edilmekte ve ayırt ediciliği yüksek olan “tanınmış markalar” ile ayırt ediciliği düşük olan “zayıf markalar”ın durumu ortaya konulmaktadır. Özel olarak ise, tanınmış markalar ile ayırt edicilik gücü düşük olan zayıf işaretlerin bir arada bulunması ihtimalinde, tanınmış markanın koruma kapsamının bundan nasıl etkileneceği sorusuna cevap aranmaktadır. Bu mesele, Türk hukuku bakımından önemli ve güncel bir sorundur. Zira Yargıtay’ın ve Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın bu konudaki yaklaşımları birbirinden farklıdır. Yargıtay 2017 yılında verdiği McDonald’s kararı, Avrupa Birliği Adalet Divanı’nın 2016 yılında verdiği McDonald’s kararı ile çelişmektedir. Kararların ikisi de tanınmış markanın zayıf unsuru olan “Mc” veya “Mac” işaretinin, marka korumasından yararlanıp yararlanamayacağı sorusunu değerlendirmektedir. Divan, tanınmış markanın zayıf unsurunu kullandığı için, benzer mal veya hizmetlerde faaliyet gösteren “Maccoffee” markasının tescilini reddetmiştir. Alman Federal Patent mahkemesi de “McSportnahrung.de” kararında benzer sonuçlara ulaşmaktadır. Yargıtay ise tasvirî nitelikteki zayıf unsurlarının korunamayacağı görüşünde olup, benzer sektörde faaliyet gösteren “McMallow” markasının tescilini kabul etmiştir. Çalışmamızda söz konusu yargı kararları değerlendirilmekte ve tanınmış markanın zayıf unsurlarının marka korumasından hangi ölçüde yararlanacağı konusunda ilkeler ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zayıf marka, tanınmış marka, markanın koruma kapsamı, ayırt edicilik unsuru, McDonald's.

III. OTURUM

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Süleyman YILMAZ**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Kadir GÜRTEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Roma Hukuku Anabilim Dalı)

“Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu”

Arş. Gör. Hikmet BİLGİN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı)

“6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu’na Göre Borçlunun Temerrüdü Sonrası Rehin Alacaklısının Sahip Olduğu Hakların Kullanımı”

Arş. Gör. Hakan HASIRCI (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı)

“6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Hükümlerinde 7099 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliklerin İcra İflâs Hukuku Bakımından İncelenmesi”

TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULU

Doç. Dr. Kadir GÜRTEN

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Roma Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da düzenlenen Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Federasyonu'nun ilk derece yargı organlarından biridir.

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu; a) Kulüpler ile kulüpler b) Kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri, c) Futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, arasında sözleşmeden doğan futbolle ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar.

29.06.2011 tarihli Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Statüsü değişikliğinden sonra ihtiyari tahkim olarak düzenlenen Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK) , TFF'nin 25.06.2015 tarihli Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurulunda alınan karar ile TFF Statüsü'nün 35/1,y.; 37/2,i; 55. ve 56. maddelerinde yapılan değişiklik sonucu *“alacak haklarına ilişkin uyuşmazlıklarda”* yeniden zorunlu yargı yeri (Zorunlu Tahkim) olarak belirlenmiştir.

Yapılan 2015 değişikliği ile de futbolun içinden doğan her türlü uyuşmazlığın yine futbolun içinde kalınarak çözülmesi sağlanmıştır. Amaç hem uyuşmazlıkların bu konuda uzmanlaşmış kişilerce çözüme kavuşturulması hem de diğer yargı mercilerinin iş yükünün artmasının önüne geçilmesiydi. Nitekim eleştirilebilecek yönleri olsa da, bu yargılama mercii, FIFA'nın da ülke federasyonlarına önerdiği uyuşmazlık çözüm sistemine uygun yargılama yapmaktaydı.

Ancak Resmi Gazete'nin 2 Mart 2018 tarihli sayısında yayınlanan Anayasa Mahkemesi'nin 18.01.2018 tarih, 2017/136 esas ve 2018/7 sayılı kararı ile; 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un aşağıda yazılı olan 5. maddesinin 2. fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline oy çokluğu ile; iptal hükmünün kararın Resmi Gazete'de yayınlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesine oy birliği ile hükmedilmiştir. Anılan iptal kararı sadece TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nu değil ilk derece yargı kurulları olan; disiplin kurulları, kulüp lisans kurulu, etik kurulu da etkileyecek nitelikte bir karardır. Bu kararın yürürlüğe girmesi yeni düzenlemelerin yapılabilmesi için bir yıl ertelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Futbol Federasyonu, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, TFF UÇK, spor hukuku, futbol.

6750 SAYILI TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ KANUNU’NA GÖRE BORÇLUNUN TEMERRÜDÜ SONRASI REHİN ALACAKLISININ SAHİP OLDUĞU HAKLARIN KULLANIMI

Arş. Gör. Hikmet BİLGİN

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Ticarî işletmelerin, finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla, aynî teminat olarak kullanabilecekleri ve alternatif finansman kaynakları yaratmak için yararlanabilecekleri taşınır varlıkların rehin konusu yapılabilmesini sağlayan, bunun hukukî altyapısını oluşturan ve olağandışı bir yöntem konumundaki teslimsiz taşınır rehnine yeni bir sistem öngören 6750 sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu (TİTRK) 01/01/2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Buna göre borçlu, borcunu vadesinde ödemeyip temerrüde düştüğü takdirde, rehinli alacaklı, mütemerrit borçluya karşı, alacağının temini için, Kanun’dan kaynaklanan birtakım hak ve yetkilere sahip olup, bu hak ve yetkilerin kullanımına yönelik olarak, takip hukukunda yer alan çeşitli mekanizmalardan yararlanabilir.

6750 sayılı TİTRK ve bu Kanun’a dayanılarak çıkarılan “Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında öngörüldüğü üzere, borçlunun borcunu vadesinde ödemeyip temerrüde düşmesi hâlinde, rehinli alacaklının, alacağını tahsilde alternatif seçeneklerden yararlanarak, zamandan tasarruf edebilmesi için sunulan bu hukukî yollar, TİTRK m.14 ile birlikte, Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmeliğin 29. vd. maddelerinde düzenlendiği şekliyle, kısaca şöyle sıralanabilir:

Alacağı vadesinde ödenmeyen rehinli alacaklı,

- birinci dereceden alacaklı konumunda ise, İİK m.24’de yer alan, taşınırlara ilişkin ilâmların icrasına dair hükme göre rehinli taşınır malın mülkiyetinin kendisine devrini talep edebilir;
- alacağını, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca faaliyet gösteren varlık yönetim şirketlerine devredebilir;
- zilyetliğin devrine konu olmayan varlıklarda kiralama ve lisans hakkını doğrudan kendisi kullanabilir veya üçüncü kişilere kullandırabilir;
- doğrudan genel hükümler çerçevesinde cebri icra yollarına (örneğin ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takibe) başvurabilir.

Alacağını, TİTRK kapsamında rehinle temin etmiş olan alacaklı için, alacağın tahsili amacıyla sunulan özel hukukî olanaklardan en önemlisi, m.14/I-a uyarınca, alacaklının rehinli

taşınırın mülkiyetinin devrini talep edebilmesidir. Rehinli taşınırın mülkiyetinin devri seçeneğine işlerlik kazandırmanın özel bir takip şartı olup olmadığı ise, TİTRK m.14 hükmünde 7099 sayılı Kanun’la değişiklik yapılmadan önceki dönemde tartışmalı idi. Zira değişiklik öncesi dönemde, TİTRK m.14/I’de, bu Kanun kapsamında bir rehin hakkına sahip olan alacaklının kullanabileceği olanaklar sayıldıktan sonra, anılan hükmün ikinci fıkrasında ise, alacağın burada öngörülen yollarla tahsil edilememesi halinde, takibin genel hükümler çerçevesinde yapılacağına ilişkin bir ifadeye yer verilmekte idi. Bu durum da, genel hükümler dairesinde bir icra takibi yapılmadan önce, TİTRK m.14/I’de öngörülen hukukî yolları denemenin zorunlu olup olmadığı hususunda bir tartışmayı beraberinde getirmişti.

7099 sayılı Kanun ile, TİTRK m.14/II ilga edilmiş ve yine TİTRK m.14/I hükmüne (ç) bendi eklenerek, TİTRK kapsamında alacağını rehin ile güvence altına almış olan alacaklının, bu Kanun’a özgü üç seçeneğin yanı sıra, genel hükümler çerçevesinde de takip yapabileceği hususu kabul edilmiştir. Dolayısıyla, TİTRK kapsamında bir rehin hakkına sahip olan alacaklı, 14. maddede sayılan olanaklardan yararlanabileceği gibi, genel hükümler konumunda bulunan İİK hükümleri doğrultusunda rehnin paraya çevrilmesi, haciz yahut iflâs yoluyla takibe de başvurabilir.

Anahtar Kelimeler: Teslimsiz (sicilli) taşınır rehni, rehnin paraya çevrilmesi, taşınır mülkiyetinin devri.

6750 SAYILI TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHİNİ KANUNU HÜKÜMLERİNDE 7099 SAYILI KANUN İLE YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN İCRA İFLÂS HUKUKU BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Arş. Gör. Hakan HASIRCI

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflas Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Ticari işletmeler ve esnaf işletmelerinin, teslimsiz taşınır rehni yoluyla finansman sağlayabilmesi için kabul edilmiş olan 1447 sayılı Ticari İşletme Rehni Kanunu'nun (TİRK) uygulamasının, yürürlükte kaldığı süre içerisinde beklenenden çok az olması nedeniyle, bu Kanun yerine geçmek üzere 6750 sayılı Ticari İşlerde Taşınır Rehni Kanunu (TRK) kabul edilmiştir. TRK, taşınır varlıkların rehni bakımından önemli ve ayrıık hükümler getirmekle kalmamış; kabul etmiş olduğu yeni rehin sisteminin gereklerini karşılamak üzere, 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nun taşınır rehninin paraya çevrilmesine ilişkin hükümlerinden farklılaşan, yeni bir takip usulü de geliştirmiştir.

Buna karşılık, Kanun, yürürlüğe girmesi sonrası, doktrinde çokça eleştiriye uğramış ve bu eleştirileri karşılamak üzere, 7099 sayılı Kanun ile, TRK'da toplamda yedi madde değişikliğe uğramıştır. Değişikliğe uğrayan maddelerden birisi de, temerrüt durumunda kullanılabilecek haklar ve bu hakların kullanılabilmesi amacıyla başvurulacak olan takip usulüne ilişkin TRK m. 14'tür. Değişiklik ile, rehinli alacaklıların, TRK m. 14'te kendilerine sunulan seçimlik imkânların yanında, genel hükümlere de başvurabilecekleri kabul edilmiştir. Buna karşılık, görünüşte küçük olan bu değişiklik, rehinli alacaklının başvurabileceği imkânları artırmakla birlikte, genel hükümler ile 6750 sayılı Kanun ile kabul edilmiş olan sistemin birbirinden çok farklı olması dolayısıyla, ortaya çıkabilecek yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu tebliğ çerçevesinde, 7099 sayılı Kanun ile 6750 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler dolayısıyla, icra ve iflâs hukuku özelinde ortaya çıkması muhtemel sorunlar ortaya koyulmaya ve bu konularda çeşitli öneriler sunulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ticari işletme, rehin, taşınır rehni, taşınır rehninin paraya çevrilmesi.

IV. OTURUM

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. İlke GÖÇMEN**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Merve AĞZİTEMİZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı)

“Daimi Yapısal İşbirliğinin AB Hukukundaki Yeri ve Etkisi”

Arş. Gör. Emriye Özlem ŞEKER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı)

“Lizbon Sonrası Kurucu Antlaşmaların Değiştirilme Usulleri”

Arş. Gör. Çağla ERDOĞAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı)

“Uluslararası Denetim Mekanizmalarının Raporları Bağlamında Türkiye’nin İş Sağlığı ve Güvenliği Karnesi”

DAİMİ YAPISAL İŞBİRLİĞİNİN AB HUKUKUNDAKİ YERİ VE ETKİSİ

Arş. Gör. Merve AĞZITEMİZ

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Avrupa Birliği (AB), bugün için 28 üye devletten oluşan büyük bir ulus-üstü yapıdır. Bu denli geniş bir kurumsal yapının ise devamlılığını sağlamak sorunlu bir alanı oluşturmaktadır. Bu bağlamda esnek olarak tanımlanabilecek hukuku sayesinde üye devletlerinin farklı hız ve zamanlarda bütünleşme sürecinde rol oynamaları ve bütünleşmeyi devam ettirmeleri söz konusudur. Kurucu antlaşmalarda yerini bulan daimi yapısal işbirliği (PESCO) de bu amaca yönelik mekanizmalardan birini oluşturmaktadır.

Daimi yapısal işbirliği, AB üye devletleri arasında savunma alanındaki bütünleşmeyi derinleştirmek için kullanılabilecek hukuki temelli bir mekanizmadır. Bu işbirliğinin amacı üye devletlerin savunma yeteneklerini geliştirerek askeri operasyonlarda kullanılmasının sağlanmasıdır. Avrupa Birliği Antlaşması (ABA) m.46/6'da bu mekanizma düzenlenmiştir: *“Askeri kabiliyetleri daha yüksek kriterleri karşılayan ve zorluk derecesi en yüksek görevler için birbirlerine karşı daha bağlayıcı taahhütlerde bulunan üye devletler, Birlik çerçevesinde bir daimi yapısal işbirliği kurarlar...”* Bu işbirliği sayesinde AB hem uluslararası alanda etkin bir güvenlik paydaşı konumuna gelebilecek hem de kendi vatandaşlarının güvenliğini etkili biçimde sağlayabilecektir.

Birleşik Krallığın birlikten ayrılma sürecine girmesiyle birlikte başlayan dönem savunma alanındaki üye devlet dengelerini değiştirmiş ve ilk defa daimi yapısal işbirliğinin kurulumu gerçekleştirilmiştir. Eylül 2017'de üye devletler bu alana ilişkin niyetlerini Konsey ve Birlik Dışişleri ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi'ne bildirmiş ve kurulum süreci başlamıştır. 11 Aralık 2017 tarihinde ise Konsey, işbirliğinin kuruluşu ve katılımcıları ile ilgili kararı kabul etmiştir. 6 Mart 2018'de ise üzerinde çalışılacak projeler belirlenerek yol haritası çıkarılmıştır. Bu da Birliğin savunma alanında kapasitesi yüksek ve istekli üye devletler ile bu alanda bütünleşmeyi ilerleteceğini göstermektedir. Bu tebliğ ile amaçlanan daimi yapısal işbirliğinin hukuki olarak yapısının ortaya konularak özellikle Brexit sonrası dönemde bütünleşme sürecine nasıl etki edeceği hakkında çıkarımlar yapmaktır.

Anahtar Kelimeler: PESCO, daimi yapısal işbirliği, Avrupa Birliği, bütünleşme.

LİZBON SONRASI KURUCU ANTLAŞMALARIN DEĞİŞTİRİLME USULLERİ

Arş. Gör. Emriye Özlem ŞEKER

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Avrupa Birliği (“AB”) üye devletler arasında yapılan ve uluslararası anlaşma niteliğini haiz kurucu antlaşmalar ile kurulmuştur. Bu antlaşmalar, klasik uluslararası antlaşmalardan farklı olarak yeni bir hukuk düzeni kuran anayasal nitelikte antlaşmalardır. Kurucu antlaşmalarda yapılacak değişiklikler Avrupa bütünleşmesinin başlangıcından Lizbon Antlaşmasının yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen süre boyunca hükümetlerarası konferanslarda oybirliği ile kararlaştırılan tadil antlaşmaları ile yapılmıştır. Bu sunum, Lizbon Antlaşması ile Kurucu Antlaşmaların tadili usulünde yapılan değişikliklerin nedenlerini ve yapılan değişikliklerin konuyla ilgili sorunları ne ölçüde çözdüğü incelemektedir. Bu çerçevede Lizbon Antlaşması sonrasında değişiklik usullerinin uluslararası antlaşmalar hukuku kurallarından daha da ayrılarak AB hukuku kuralları altında özelleştiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği Antlaşması madde 48, Kurucu Antlaşma değişikliği, olağan değiştirme usulü, basitleştirilmiş değiştirme usulleri, passerelle.

ULUSLARARASI DENETİM MEKANİZMALARININ RAPORLARI BAĞLAMINDA TÜRKİYE’NİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KARNESİ

Arş. Gör. Çağla ERDOĞAN

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

İş ilişkisinde işçi, işverenden farklı olarak malvarlığını değil canını riske atmaktadır. Bu sebeple, işçilerin yaşam ve sağlığının korunması ihtiyacı, sözleşme ilişkisinin sınırlarını aşan ve devletin müdahalesini içeren bir yasalaşma sürecini gerektirmiştir. Devletin yükümlülüklerinin pozitif hukuktaki kaynaklarını anayasalarda bulmak mümkündür. Ayrıca uluslararası sözleşmeler de devletin işçi sağlığını ve güvenliğini sağlamaya yönelik yükümlülüklerinin kaynakları arasındadır. Bu bağlamda akla ilk olarak ILO’nun doğrudan iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin sözleşmeleri gelmektedir. Birleşmiş Milletler Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar sözleşmesi ve Avrupa Sosyal Şartı’nda doğrudan iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin hükümler yer almaktadır. Dolayısıyla iş sağlığı ve güvenliği hakkı esasen sosyal haklara ilişkin belgelerle korunmaktadır. Söz konusu uluslararası sözleşmelere ilişkin denetim, Türkiye’nin hazırladığı periyodik raporlar üzerinden sağlanmaktadır. ILO sözleşmeleri yönünden ILO’nun ve Avrupa Sosyal Şartı yönünden Avrupa Sosyal Haklar Komitesi’nin yaptığı denetimlerde Türkiye’nin işçi sağlığı ve güvenliğini sağlamaya yönelik politikaları ve mevzuatında çeşitli eksiklikler tespit edilmiştir. Ayrıca Avrupa Birliği ilerleme raporlarında da bu alandaki eksikliklere işaret edilmektedir. Söz konusu tespitler, genel itibarıyla iş kazalarının yoğunluğu, iş kazası ve meslek hastalıkları istatistiklerindeki hata ve eksiklikler, mevzuatın kişi yönünden kapsamı ve içeriğindeki eksiklikler, iş teftişindeki yetersizlikler, politika yapım ve izleme süreçlerindeki aksaklıklar, iş sağlığı hizmetleri ve işyerindeki katılımı ilgili sorunlar olarak sıralanabilir. Bu tespitlerin politika ve mevzuat yapım süreçlerinde dikkate alınması, ülkemizde iş sağlığı ve güvenliğindeki eksikliklerin giderilmesi açısından katkı sağlayabilecektir.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı ve güvenliği, Uluslararası Çalışma Örgütü, Avrupa Sosyal Şartı.

İkinci Gün

(6 Haziran 2018 / Çarşamba)

KAMU HUKUKUNUN GÜNCEL SORUNLARINA

İLİŞKİN TARTIŞMALAR

(BİLDİRİLER)

I. OTURUM

Oturum Başkanı: **Dr. Öğr. Üyesi Ali Ersoy KONTACI**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Deniz POLAT AKGÜN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)

“298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’da Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir Değerlendirme”

Arş. Gör. Ali Erdem DOĞANOĞLU (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)

“Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin Üye Tamsayısı Kaçtır? (6771 sayılı Kanunun Anayasanın 75. Maddesinde Getirdiği Değişikliğin Zaman Bakımından Etkisi)”

Arş. Gör. Salim ORHAN (Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)

“Etno-Kültürel Çeşitlilik ve Anayasal Tasarım”

298 SAYILI SEÇİMLERİN TEMEL HÜKÜMLERİ VE SEÇMEN KÜTÜKLERİ HAKKINDA KANUN'DA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Arş. Gör. Deniz POLAT AKGÜN

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

13 Mart 2018 tarihli ve 7102 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” 16 Mart 2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Seçim hukukumuzda “ittifak” usulünü getiren söz konusu Kanun, daha çok bu açıdan ele alındı. Bununla birlikte, aynı Kanunla, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’da iki değişiklik daha yapıldı. Bunlardan biri, 298 sayılı Kanun’un 98. maddesinin 4. fıkrasına eklenen ve “üzerinde sandık kurulu mührü bulunmamasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı, amblemi ve ilçe seçim kurulu mührü bulunan zarflar ile üzerinde leke veya çizik bulunsu dahi bunun özel işaret koymak amacıyla yapıldığı kesin olarak anlaşılamayan zarfların da geçerli sayılacağına” ilişkin hükümdür. Bir diğeri ise yine 298 sayılı Kanun’un 101. maddesinin 2. fıkrasına eklenen ve “yetkili seçim kurulları tarafından gönderilen ve Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu filigranı bulunan oy pusulalarının arkasının sandık kurullarının ihmaliyle mühürlenmemiş olması” halinde de söz konusu oy pusulalarının geçerli sayılacağına ilişkin hükümdür. Sıklıkla ifade edildiği gibi, seçim hukukunda oy pusulalarının ve zarfların sandık kurulu mührü ile mühürlenmelerinin amacı, oylamada sahte veya hileli oy pusulası ve zarf kullanımının önüne geçmektir. Bu sayede, seçim güvenliğinin ve adaletinin, serbest seçim ilkesinin ve seçimin şeffaflığının korunabileceği öngörülür. Dolayısıyla, oy pusulaların ve zarfların mühürlenmemesine karşın geçerli sayılabileceğine ilişkin iki yeni düzenleme de söz konusu ilkeler açısından tartışılmaya değerdir.

Çalışmada, öncelikle, yapılan değişikliklere ve mevzuatta yer alan diğer hükümler ile arasındaki çelişkiye dikkat çekilecektir. Ardından, Yüksek Seçim Kurulu’nun, oy pusulalarının ve zarfların mühürlenmesine ve geçerliliğine ilişkin geçmişte verdiği kararlarına değinilerek; seçim hukukunda dünden bugüne yeknesak bir uygulama olup olmadığı tartışılacaktır. Son olarak, 298 sayılı Kanun’da yapılan söz konusu değişikliklerin yaratabileceği olumsuz sonuçlar üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anayasa, 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun, 7102 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında

Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, mühürsüz oy pusulası, Yüksek Seçim Kurulu.

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ'NİN
ÜYE TAMSAYISI KAÇTIR?
(6771 SAYILI KANUNUN ANAYASANIN 75. MADDESİNDE
GETİRDİĞİ DEĞİŞİKLİĞİN ZAMAN BAKIMINDAN ETKİSİ)**

Arş. Gör. Ali Erdem DOĞANOĞLU

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

16.04.2017 tarihinde halkoyuna sunularak kabul edilen 21.01.2017 tarihli ve 6771 sayılı “*Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*”la Anayasanın çeşitli hükümlerinde birçok değişiklik yapılmıştır. Bu kapsamda Anayasanın 75. maddesi de değiştirilmiş, milletvekili sayısı 550’den 600’e çıkarılmıştır. 6771 sayılı Kanunun 18. maddesi Anayasada yapılan değişiklikleri, yürürlüğe girme tarihleri bakımından üç gruba ayırmıştır. Söz konusu hükmün “b” bendiyle, Anayasanın 75. maddesinde yapılan değişikliğin de içinde bulunduğu bir grup yeni düzenlemenin “*birlikte yapılacak ilk Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine ilişkin takvimin başladığı tarihte*” yürürlüğe gireceği belirlenmiştir. 20.04.2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda seçimlerin yenilenmesi ve 24.06.2018 tarihinde yapılması kararlaştırılmıştır. Bunun üzerine Yüksek Seçim Kurulu 26.04.2018 tarih ve 2018/289 numaralı kararıyla seçim takvimini belirlemiş ve bu kararında seçimin başlangıcı olarak 30.04.2018 tarihini göstermiştir. Bu durumda 30.04.2018 tarihi itibarıyla Anayasanın 75. maddesinde yapılan değişiklik yürürlüğe girmiştir.

Üye tamsayısı doğrudan Anayasayla belirlenen ve sabit milletvekili sayısını ifade eden bir anayasa hukuku kavramıdır. Üye tamsayısı *parlamento hukuku* ve *anayasa yargısı* açısından özel bir öneme sahiptir. Yasama organında çeşitli konularda *teklif çoğunlukları* ve *toplantı ve karar yeter sayıları* doğrudan Anayasanın açık göndermeleri nedeniyle üye tamsayısına göre belirlenir. Yine Anayasa Mahkemesi’ne iptal davası açmaya yetkili olanlar arasında üye tamsayısına göre belirlenen sayıda milletvekili yer almakta; kanun ve anayasa değişikliklerinin şekil yönünden denetlenmesinin konu bakımından kapsamına, üye tamsayısına göre belirlenecek *teklif çoğunluğu* ve *toplantı ve karar yeter sayıları* girmektedir.

Anayasanın 75. maddesindeki değişikliğin yürürlüğe girdiği 30.04.2018 tarihinden genel seçimlerin yapılmasına kadarki süreçte 550 sayısına göre seçilen 26. *Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi*nin görevi devam edecektir. O halde bu süre içerisinde yapılacak işlemlerde *teklif çoğunlukları*, *başvuru*, *toplantı ve karar yetersayıları* gibi hususlarda hesap yapılırken üye tamsayısı olarak 550’nin mi yoksa 600’ün mü esas alınacağını belirlenmesi

sorunu ortaya çıkmaktadır. Yine bununla bağlantılı olarak, Anayasanın 75. maddesinde yapılan değişikliğin yürürlüğe girmesi ve dolayısıyla 550 sayısının yürürlükten kalkmasının geçiş dönemi açısından anlamının ve hukuki sonuçlarının belirlenmesi gerekmektedir. Tebliğde *hukuk kurallarının zaman bakımından uygulanmasına* ilişkin kavramlarla bu konudaki ilke, kural ve bunların istisnaları çerçevesinde sözü edilen sorunlara çözümler aranması ve olası çözümlerin hukuk düzenindeki bazı benzer örnekler ekseninde tartışılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zaman bakımından etki, Anayasa Değişikliği, üye tamsayısı, Türkiye Büyük Millet Meclisi.

ETNO-KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK VE ANAYASAL TASARIM

Arş. Gör. Salim ORHAN

(Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Günümüz dünyasının sosyal gerçeklerinden birini oluşturan etnik, dinsel, dilsel veya kültürel çeşitliliğin yönetimi, çağdaş siyaset biliminin en temel sorunlarından birini oluşturmaktadır. Birçok ülke, farklı derecelerde de olsa, “etno-kültürel” kimlikler ekseninde ortaya çıkan taleplerle ve sorunlarla karşılaşmaktadır. Etno-kültürel kimlikler çerçevesinde gelişen talepler, özellikle soğuk savaş sonrasında başlamış ve gittikçe yaygınlık kazanmıştır. Bu durum, etno-kültürel kimliklerin belirginleşmesine ve politik bir kimliğe dönüşmesine yol açmıştır. Bu bağlamda ortaya çıkan en önemli meselelerden biri, politik kimliklere dönüşen etno-kültürel kimliklerin yol açtığı zorluklarla nasıl baş edileceği ve böylelikle bu kimlikler üzerinden derin bir şekilde kutuplaşan toplumlarda demokrasi, uzlaşma ve istikrarın nasıl sağlanacağı konusudur. Bu sorunların çözümüne yönelik stratejiler, esasen etno-kültürel çeşitliliğin yönetimine yönelik yaklaşımlardan türetilmektedir. Etno-kültürel çeşitliliğin yönetimine yönelik politik yaklaşımlar ve kamusal uygulamalar ise, çok çeşitlilik arz etmektedir. Etnik temizlik, zorla asimilasyon gibi radikal uygulamaların artık herhangi bir meşruiyeti bulunmamakta ve hiçbir etik değer tarafından kabul edilmemektedir.

Etnik, dinsel, dilsel ve ulusal çeşitliliğin yönetimine yönelik meşru kabul edilmeyen aşırı uygulamaların dışında, demokratik devletlerin başvurdukları çeşitli kamu politikalarını iki yaklaşım altında sınıflandırmak mümkündür. Bu yaklaşımlardan biri, ortak bir yurttaşlığa ve ulusal kimliğe dayalı olarak kamusal alanda bir tek kamu kimliğini desteklerken; diğeri ise, kamusal alanda bir tek kamu kimliği yerine çeşitli etno-kültürel kimlikleri kamusal alanda tanımakta ve desteklemektedir. Devletlerin temel kurucu normu olan ve stratejik yaklaşımını belirleyen anayasalar, bu yaklaşımlar çerçevesinde tasarlanmıştır. Dolayısıyla anayasal tasarım ve buna bağlı olarak kamu politikaları ve kurumsal düzenlemeler, etno-kültürel çeşitlilik çerçevesinde ortaya çıkan sorunların yönetimine yönelik çözüm seçenekleri arasında merkezi bir yer almaktadır.

Bu çalışma, etno-kültürel çeşitlilik çerçevesinde ortaya çıkan sorunlara yönelik anayasal yaklaşımları ve çözümleri araştırmayı amaçlamaktadır. Her iki anayasal yaklaşım genel olarak incelendikten sonra, özel olarak etno-kültürel çeşitliliği kamusal alanda destekleyen yaklaşım daha detaylı bir biçimde tetkik edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Etno-kültürel çeşitlilik, anayasal tasarım, kimlik politikaları.

II. OTURUM

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. K. Burak ÖZTÜRK**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Serdar YILMAZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)

“İdari Dava Açma Süresi Bildirilmeyen İdari İşlemlere Karşı Açılacak Davalarda Süre Sorunu: İdari Dava Açma Süresi Kısıtının Ortadan Kalktığı Bir İhtimal mi?”

Arş. Gör. Ilgın ÖZKAYA ÖZLÜER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)

“Yapı Kayıt Belgesi’nin Hukuki Niteliği”

Arş. Gör. Mehmet İNANÇ (Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)

“Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının ‘Kamu İşyeri’ Niteliği Üzerine Bir Değerlendirme”

İDARİ DAVA AÇMA SÜRESİ BİLDİRİLMEMEYEN İDARİ İŞLEMLERE KARŞI AÇILACAK DAVALARDA SÜRE SORUNU

– İdari Dava Açma Süresi Kısıtının Ortadan Kalktığı Bir İhtimal mi? –

Arş. Gör. Serdar YILMAZ

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

“İdari dava açma süresi”, idari yargı yerlerinde dava açılabilecek zaman dilimini/kesitini ifade etmektedir. Danıştay’ın müstakar içtihadı uyarınca “hak düşürücü” mahiyetteki idari dava açma süresi, “hak arama hürriyeti”ne ilişkin olarak kanunla öngörülen bir “sınırlama” (“kısıt”) oluşturmaktadır. Bu nedenle süre kısıtının dikkatle incelenmesi ve süreye dair tereddütlü hususlarda “sınırlama” değil “hürriyet” esaslı yorum yapılması icap etmektedir. Süre konusunda en önemli noktalardan birinin, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren işlemeye başlayacağı (hesaplanacağı) meselesi olduğu kuşkusuzdur. Her ne kadar Anayasa (AY) m.125/f.3’te yer alan, “*İdari işlemlere karşı açılacak davalarda süre, yazılı bildirim tarihinden başlar.*” hükmü, tek başına ele alındığında, bu noktadaki pek çok duraksamayı bertaraf etmiş görünse de; AY m.40/f.2 hükmü, Devlet organlarına, bu meyanda idareye yönelik getirdiği yükümlülükle, konuya yeni bir perspektif kazandırmış ve süre hesabına değgin birçok tereddüde sebebiyet vermiştir.

İfade etmek gerekir ki; idare açısından Anayasal düzeyde bir “idari usul” kuralı olarak, “*Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.*” hükmü (AY m.40/f.2), 03/10/2001 tarih ve 4709 sayılı Kanun [RG: T.17/10/2001, S.24556-1.Mükerrer] (m.16) ile yapılan Anayasa Değişikliğiyle hukuk sistemimize girmiştir. “Doğrudan uygulanabilir” nitelik taşıyan bu hükmün, ilk bakışta tereddüde mahal vermeyecek açıklıkta kaleme alınmış olduğu düşünülebilir. Ne var ki, bu ilk intiba, esasen gerçekçi değildir. Zira gerek teoride gerek uygulamada, hükmün anlam ve kapsamı ile tercih edilen terminolojiden başlayarak, hükmün öngördüğü usul kuralına uyulmamasının hukuksal sonucunun (yaptırımının) ne olacağına kadar pek çok hususta sayısız soru işaretinin gündeme geldiği gözlemlenmektedir. Bu noktada, Devlet’in tüm organlarına/makamlarına hitap eden; yani yasama, yürütme-idare ve yargı tarafından tesis edilen tüm işlemlere yönelik usulî bir kural/yükümlülük öngören anılan hükme ilişkin -belki- en önemli sorun; idarenin söz konusu kurala/yükümlülüğe uymaması durumunda, idarece tesis edilen işleme karşı “idari dava açma süresi” bakımından karşımıza çıkmaktadır. Açıkçası, idarenin, işlemin muhatabının hangi kanun yolları ve mercilere, hangi süreler

içerisinde başvurulabileceğini göstermemesi (muhabata bildirmemesi) durumunda; söz konusu idari işleme karşı dava açma süresinin işlemeye başlayıp başlamayacağı hususu oldukça çetrefil bir görünüm arz etmektedir. Nitekim Danıştay’ın çeşitli dava daireleri ile İdari Dava Daireleri Kurulu ve Vergi Dava Daireleri Kurulu’nun konuyla ilgili farklı kararlarının mevcudiyeti de, sorunun karmaşıklığını gözler önüne sermektedir. İşte bu çalışma (bildiri), anılan sorunun, Danıştay kararlarından (bilhassa güncel kararlardan) hareketle, çeşitli perspektiflerle değerlendirilmesine odaklanmakta ve soruna, pozitif hukuk çerçevesinde makul bir çözüm önerisi getirmeyi amaçlamaktadır.

Bu bağlamda, çalışmada, ilkin, Anayasa’nın bahse konu hükmünün öngördüğü idari usul kuralına aykırılığın, idari işlemi, “şekil-usul unsuru” yönünden sakatlayıp sakatlamayacağı irdelenmektedir. Ardından ise, başvurulabilecek kanun yolları ve merciler ile başvuru sürelerinin gösterilmemesinin, söz konusu idari işlemin kendisinden ayrı, “tebligat”a (“yazılı bildirim”e) ilişkin bir husus/unsur sayılıp sayılmayacağı üzerinde durulmakta; müteakiben de, bu idari işleme karşı dava açma süresi (sürenin uzunluğu/miktarı) ve bu sürenin işlemeye başlayıp başlamayacağı meselesi, genel ve özel dava açma süreleri göz önüne alınarak tartışılmaktadır. Bu arada, anılan Anayasal yükümlülüğe uyulmamış olmasının, söz konusu idari işleme (işlemin varlığına ve geçerliliğine) veya işleme karşı açılacak davanın süresine (sürenin uzunluğuna) ve bu sürenin işlemeye başlayıp başlamamasına (hesaplanmasına) herhangi bir etkisi olmayıp; sadece bu nedenle “hizmet kusuru”na istinaden ayrıca bir tam yargı davası açılmasını mümkün kılıp kılmayacağına da -diğer bir ihtimal olarak- değinilmektedir.

Neticeten, “*Anayasa’nın bütünselliği ilkesi*”nden de hareketle, Anayasa m.40/f.2’de öngörülen kuralın, AY m.125/f.3 hükmüyle bir arada değerlendirilmesinin isabetli olacağı yolundaki kanaatimiz etraflıca izah edilmektedir. Buna göre, özetle; “*İdari işlemlere karşı açılacak davalarda süre, yazılı bildirim tarihinden başlar.*” biçimindeki AY m.125/f.3 hükmünde zikredilen “yazılı bildirim”in (“tebliğ”in) içeriğinin, AY m.40/f.2 hükmü ile belirlendiği/doldurulduğu; bu anlamda, dava açma süresini işlemeye başlatacak olan “yazılı bildirim”in, söz konusu idari işleme karşı “başvurulabilecek kanun yolları ve merciler ile başvuru sürelerini -somut olarak- ihtiva eden bir yazılı bildirim” olması gerekeceği; dolayısıyla bu niteliği haiz olmayan (anılan unsurları içermeyen) bir “yazılı bildirim”in, dava açma süresinin işlemeye başlaması sonucunu doğurmadığının kabulünün uygun olacağı söylenebilir. Her ne kadar Danıştay’ın bu konuda yerleşik bir içtihadı bulunmasa da; AY m.125/f.3’ün, AY m.40/f.2 ile birlikte “okunması” suretiyle ulaşılmış olduğumuz mezkûr sonuç ve kanaatin, AY m.36 bağlamında “hak arama hürriyeti” ve “adil yargılanma hakkı” ile her şeyden evvel AY m.2’de güvence altına alınan “hukuk devleti ilkesi” açısından da isabetli olacağı düşünülebilir. Anayasa koyucunun muradı bu yönde olmasa ve hatta -AY m.40/f.2’de sayılan unsurları içermeyen (anılan unsurları tam ve doğru olarak ihtiva etme yükümlülüğüne

aykırılıktan ötürü, aslında sahih sayılamayacak olan) bir bildirim dolayısıyla, kanunda öngörülen idari dava açma süresi işlemeye başlamayacağı için, adeta belli bir süre sınırı olmadan (sonsuza dek) idari dava açmaya cevaz veren- böyle bir yorumun uygulamada başkaca problemlere yol açabileceği ileri sürülebilse dahi; AY m.40/f.2 hükmünün lafzının, belirtilen Anayasa kurallarıyla birlikte değerlendirilmesinin, ulaştığımız sonucun “zorlama” bir yorum olarak addedilmesine olanak tanıyamayacağı da açıktır. Diğer yandan, idari işleme karşı dava açma süresinin hiç gösterilmemesi/bildirilmemesi biçiminde tezahür eden yaygın “idari pratik” gözetilerek, salt bu noktadan hareketle getirmeye çalıştığımız çözüm önerisinin, dava açma süresinin yanlış (eksik veya fazla) gösterilmesi gibi durumlardaki tatbik kabiliyeti açısından eleştiriye tümüyle kapalı olamayacağı da gözden uzak tutulmamalıdır. Yine de, son tahlilde, idarenin AY m.40/f.2’de öngörülen yükümlülüğe uymaması, bu minvalde, tesis etmiş olduğu idari işleme karşı idari dava açma süresini göstermemesi (belirtmemesi/bildirmemesi) durumunda; davacıya, süre sınırı olmadan (sonsuza dek / ilanihaye) idari dava açabilme imkânı veren ve idari dava açma süresi kısıtını adeta ortadan kaldırma sonucunu doğuran yorumun da, kanımızca sağlam ve tutarlı hukuksal argümanlara dayandığını kabul etmek gerekir.

Anahtar Kelimeler: İdari dava açma süresi, yazılı bildirimin (tebligatın) içeriği, başvuru yollarının ve sürelerinin bildirilmesi yükümlülüğü, Anayasa m.40/f.2, Anayasa m.125/f.3.

YAPI KAYIT BELGESİ'NİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Arş. Gör. Ilgın ÖZKAYA ÖZLÜER

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

7143 Sayılı Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un 18/05/2018 tarihinde Resmi Gazete yayımlanmasıyla kamuoyunda da "İmar Barışı" olarak adlandırılan düzenleme yürürlüğe girmiştir. Bu düzenleme, İmar Kanuna Geçici 16. madde olarak eklenerek, imar düzenine aykırı kimi yapıların "hukuk içine" alınmasını amaçlamıştır. Maddeye göre, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapılar için, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31/10/2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde, Yapı Kayıt Belgesi düzenlenecektir. Çalışmamız kapsamında "yapı kayıt belgesi" almanın şartları ile yapı kayıt belgesine bağlanan sonuçlar ele alınmamıştır. 7143 sayılı Kanun'un, bu güne kadar yürürlük kazanan imar afları kapsamında bir düzenleme olmadığı görüşü çerçevesinde, yapı kayıt belgesinin mülkiyet hakkı "kuran/yaratan" bir belge olup olmadığı ortaya konulacaktır.

Maddede, Yapı Kayıt Belgesinin 31/12/2017 tarihinden önce, hangi statüde arazi üzerinde yapılmış olursa olsun başvuru yapılması ve kayıt bedelinin ödenmesi şartıyla verilebileceği kabul edilmektedir. Bunun istisnası özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar ile Hazineye ait sosyal donatı için tahsisli araziler üzerinde bulunan yapılardır. Bu nedenle imar barışı, yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, koruma alanlarında dahi olsa, mevcut yapılara "süresi belli olmayan" bir "kullanım hakkı" tanımaktır.

Yapı Kayıt Belgesinin, yapının kullanım amacına yönelik olduğu, ilgili madde de açıkça düzenlenmektedir. Bu amaca uygun olarak yapı kayıt belgesine bağlanan sonuçlar, yapının mülkiyet durumuna ilişkin değil; sadece yapının kullanım durumuna ilişkindir. Sonuç olarak, 7143 sayılı Kanun'un ilk bakışta bir af kanunu görüntüsü sergilemekteyse de, belgenin geçerliliği, diğer bir deyişle ruhsat işlemin sona ermesine neden olan haller, yapının yeniden yapılması veya kentsel dönüşüm uygulamasının yapılmasıdır. Bu haller söz konusu olduğunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanacağından, mevcut hukuk kuralları ile imar durumu gereği yapının yıkılması söz konusu olacaktır.

Söz konusu düzenleme, yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almamış veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, Yapı Kayıt Belgesi ile maliklerin tamamının muvafakatinin bulunması ve imar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edilmesi halinde, cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebileceği düzenlenmiştir. Buna göre, yapı kullanım izni olsun olmasın imar düzenine aykırı yapıların maliklerin onayı ile imar planlarında umumi hizmet alanı olarak belirlenme olarak belirtilen 2 şartın kümülatif olarak gerçekleşmesi halinde kat mülkiyetine geçirilebileceği düzenlenmektedir. Diğer yandan kat mülkiyetine geçilmiş olması bile bu alanlarda 6306 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesinin uygulanmasına engel teşkil etmemektedir. Sonuç olarak, Yapı Kayıt Belgesi'ne dayanarak kurulan kat mülkiyeti düzeni dahi, mülkiyet hakkını mutlak korumamaktadır. İmar Barışı düzenlemesinin amacının 6306 sayılı Yasanın uygulamasını yaygınlaştırmak ve kolaylaştırmak olduğu kuşkusuzdur.

İmar kolluğu Anayasa Mahkemesi kararlarında da ifade edildiği üzere 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamında düzenlenen özel idari kolluk türlerinden biridir. Bu kapsamda idarenin imar düzenini sağlamak üzere ruhsat usulü aracılığıyla yürüttüğü yapılara ilişkin izin faaliyeti daha çok yerel yönetimler tarafından yerine getirilmektedir. Yapı Kayıt Belgesi ise, merkezi idare eliyle yürütülen imar kolluğu aracı olarak mülkiyet hakkı yaratan/kuran bir "imar affı" değil; kayıt bedeli ödenmek üzere mevcut yapılara geçici kullanım izni sağlayan bir ruhsat niteliğindedir.

Anahtar Kelimeler: İmar barışı, imar affı, yapı kayıt belgesi.

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKIFLARININ “KAMU İŞYERİ” NİTELİĞİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Arş. Gör. Mehmet İNANÇ

(Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Her il ve ilçede bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının hukuki statüleri doktrinde ve içtihatla eskiden beri tartışılan bir konudur. Doktrinde ve içtihatla bu vakıfların hukuksal statüleri, bazı görüşler çerçevesinde özel hukuk tüzelkişiliği, bazı görüşlere göre kamu tüzelkişiliği veya karma tüzelkişilik olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerin gerekçelerinde ise kuruluş biçimleri gelir kaynakları, personel durumları, amaç ve faaliyetleri ile Aile Bakanlığı veya Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik Fonu ile ilişkileri gibi birtakım özellikler göz önünde tutulmuştur. 16.05.2018 tarihinde kabul edilen 7144 sayılı Kanun’un 7. maddesi ile bu özelliklere bir yenisi daha eklenmiş olduğundan, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının hukuksal niteliğinin güncel olarak değerlendirilmesinde fayda görülmektedir. Söz konusu maddeye göre, 29.05.1986 tarih ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu’nun 7. maddesine “*Vakıflar, 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 34 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükmüne göre, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünce imzalanacak işletme düzeyinde toplu iş sözleşmesi kapsamında işyerleridir*” şeklinde bir fıkra eklenmiştir. Maddenin gerekçesinde ise, “*Vakıfların, mevzuattaki ilgili diğer düzenlemeler aynı kalmak ve sadece toplu iş sözleşmesi kapsamıyla ilgili olmak üzere, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğünce veya yetkili kıldığı işveren sendikasıncı imzalanan işletme toplu iş sözleşmesi kapsamındaki kamu işyerleri olduğu düzenlenmiştir.*” Böylece oluşan yeni hukuksal durumunun tüzelkişiliğin niteliğine yönelik etkisini ve bu hükmün mevcut içtihatlarla ilişkisini değerlendirme ihtiyacı doğmuştur. Söz konusu Kanun’un 7. maddesinin Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının, Aile Bakanlığına bağlı işletme sayılamayacağına hükmeden Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı (E.2016/3,K. 2017/4,09.06.2017) ve bu karara dayanak teşkil eden Anayasa Mahkemesi Kararının (E.2011/142,K.2013/52,03.04.2014) etkileri üzerindeki anlamı da hukuki ve siyasal açıdan değerlendirilebilir. Siyasal açıdan yapılacak değerlendirme bu çalışmanın konusu olmadığından hukuki açıdan incelediğimiz bu yasa hükmünün mahkeme kararlarını etkisiz kılan bir yönü olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan, söz konusu hükmün, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının tüzelkişiliğinin niteliğine yönelik etkilerin değerlendirilmesinde, bu düzenlemenin bir nitelendirme mi olduğu veya kamusal bir yükümlülük mü doğurduğu cevap aranan önemli sorulardır. Verilecek

cevaplar ise Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının tüzelkişiliğinin hukuki niteliğini belirlemede kullanılan ölçütlere göre farklılaşabilmektedir. Özellikle, kamu gücü ayrıcalık ve yükümlülükleri yönünden yapılacak değerlendirmelerde, vakıfların toplu sözleşmelere taraf olmada bağımsız işyeri sıfatına yönelik getirilen sınırlamanın bir ölçüt teşkil edip etmeyeceği tartışılabilir. Bunun yanı sıra, yukarıda söz edilen madde gerekçesinde belirtildiği üzere vakfın bir işletme düzeyinde toplu iş sözleşmesi kapsamında “*kamu işyeri*” sayılmasının sadece iş hukuku açısından bir değer taşıdığı da akla gelebilir. Ancak, bu durumda bir tüzelkişinin niteliği hususunda hukukun başka dallarına göre ayrı nitelendirmelerin ortaya çıkması söz konusu olacaktır. Bu da tüzelkişiliğin niteliğine sonuçlar öngören bir takım Anayasa veya yasa hükümlerinin, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları için geçerliliğini oldukça tartışmalı hale gelecektir. Mesela, iş hukuku açısından bu vakıfların kamu tüzelkişisi sayılması ve aynı zamanda idare hukukuna göre ise özel hukuk tüzelkişisi olarak kabul edilmesi durumunda, vakıflarda genel idare esaslarına göre yürütülecek asli ve sürekli işleri yapan ve iş akdiyle çalışan personelin durumu veya vakıfların bireysel başvuru yapıp yapamayacağı bu sorunlara örnek teşkil eder. Dolayısıyla, hem söz konusu kanun hükmünü dışarıda bırakmayan hem de hukukun dallarına göre farklılaşmayan bir analizle bu vakıfların hukuki niteliğinin belirlenmesi gereklidir.

Anahtar Kelimeler: Kamu tüzel kişiliği, özel hukuk tüzelkişiliği, idare hukuku, kamu ayrıcalık ve yükümlülükleri, kamu işyeri, sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları.

III. OTURUM

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Muharrem ÖZEN**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Dr. Fahri Gökçen TANER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)

“Bir Önleme Tedbiri Olarak Durdurma (PVSK m. 4/A) ve Güncel Gelişmeler”

Arş. Gör. Yaprak ÖNTAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)

“6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu Sonrası Ceza Muhakemesinde Bilirkişilik Kurumundaki Güncel Gelişmeler”

Arş. Gör. Eylem BAŞ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)

“Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle Hırsızlık Suçunun İşlenmesi”

BİR ÖNLEME TEDBİRİ OLARAK DURDURMA (PVSİ M. 4/A) VE GÜNCEL GELİŞMELER

Arş. Gör. Dr. Fahri Gökçen TANER

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Kolluk yetkileri bağlamında, özellikle olağanüstü hal döneminden sıklaşan ancak bunun dışına da yaygın olarak başvuru edilen tedbirlerden birisi şüphesiz durdurmadır. Kişinin seyahat özgürlüğüne müdahale teşkil eden ve kanunla düzenlenmesi zorunlu olan bu tedbir, Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'na (PVSİ) 2007 yılında eklenmiştir. PVSİ uyarınca durdurma dört temel nedenle yapılabilir. Bu amaçlar “*bir suç veya kabahatin işlenmesini önlemek*”, “*kaçan faillerin yakalanmasını sağlamak veya faillerin kimliğini tespit etmek*”, “*bir yakalama veya zorla getirme emrini yerine getirmek*” ve “*topluma yönelik mevcut veya muhtemel bir tehlikeyi önlemek*”tir. Durdurma esas olarak bir önleme tedbiri niteliği taşımaktadır.

Bu tedbir esas olarak yakalama ve arama gibi koruma tedbirlerinden önce gelmekte ve bu koruma tedbirlerine ancak durdurmadan sonra başvurulabilmektedir. Durdurma yapılabilmesi için, makul bir sebebin var olması gerekir. Bu tebliğde durdurmanın ön şartı olan makul sebep kavramı, işlemin süresi ile durdurmanın yakalama ve arama gibi diğer koruma tedbirleriyle ilişkisi ele alınacaktır. Burada özellikle arama ve tesadüfen elde edilen deliller bağlamında, söz konusu hükmün 6. fıkrasında yer alan düzenleme ve Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararı ele alınacaktır.

Hükümde yer alan “*kişinin üstü ve eşyası ile aracının dışarıdan bakıldığında içerisi görünmeyen bölümlerinin aranması; İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenecek esaslar dâhilinde mülki amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı, acele hâllerde sonradan yazıyla teyit edilmek üzere sözlü emriyle yapılabilir*” cümlesi Anayasa Mahkemesi tarafından yerinde bir biçimde iptal edilmiştir. Zira söz konusu kural, aramanın esas olarak hakim kararıyla yapılabileceği konusundaki anayasal güvenceyi etkisiz kılmakta ve mülki amirin görevlendireceği kolluk amirinin yazılı emriyle dolaylı yoldan arama yapılmasının yolunu açmaktaydı.

Söz konusu iptal kararının yürürlüğe girişi 6 ay ertelenmiş, karar 03.02.2018 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Konuya ilişkin yeni bir düzenleme de yapılmadığından konu güncelliğini korumaktadır.

Anahtar Kelimeler: Durdurma, önleme araması, adli arama, tesadüfen elde edilen deliller, makul sebep.

6754 SAYILI BİLİRKİŞİLİK KANUNU SONRASI CEZA MUHAKEMESİNDE BİLİRKİŞİLİK KURUMUNDAKİ GÜNCEL GELİŞMELER

Arş. Gör. Yaprak ÖNTAN

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Bilirkişilik kurumuna, eskiden beri, hukuki sorunlar hakkında bilirkişiye başvurulması, kararların adeta bilirkişi tarafından veriliyor olması, bilirkişiliğin meslek haline getirilmesi, işin uzmanları yerine her konuda aynı kişilerin bilirkişi olarak görevlendirilmesi, bilirkişilerin görüşlerini süresinden çok sonra vermeleri ve yargılamaların uzamasına yol açılması şeklindeki eleştiriler yöneltilmektedir. Özellikle, bunlar ve uygulamada karşılaşılan diğer birçok soruna çözüm olması amacıyla kabul edilen 6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu, 24.11.2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Adli ve idari yargı ve bu arada hem hukuk hem de ceza muhakemesi bakımından uygulama alanı bulan Kanun’la, bilirkişilik kurumuna ilişkin birçok yenilik getirilmiş ve bu arada, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun bilirkişiliğe ilişkin hükümlerinin bir kısmı da değiştirilmiştir. Hukuki konularda bilirkişiye başvurma ve bilirkişinin hukuki değerlendirmede bulunmasına ilişkin mevcut yasağın mevzuatta vurgulanması, ayrıca bilirkişilik daire başkanlığına bilirkişilik temel ve alt uzmanlık alanları ve bunlara göre bilirkişilerin sahip olması gereken nitelikleri belirleme yetkisinin verilmesi dikkat çeken başlıca değişiklikler olmakla tebliğde üzerinde durulacaktır. Bunun dışında, bilirkişilik temel eğitimi, bilirkişinin denetimi ve performansının ölçülmesi ile disiplin sorumluluğu, bilirkişilik danışma ve bölge kurullarının kurulması, bilirkişi listelerinin yanı sıra bilirkişi sicillerinin oluşturulması, ceza muhakemesi için de asgari ücret tarifesinin belirlenmesi ve benzeri yeniliklerin ele alınması önem arz etmektedir. Kanun’un yürürlüğe girmesinin üzerinden geçen bir buçuk yıla yakın sürede, değişikliklerin ne ölçüde hayata geçirildiği ve bu değişikliklerle mevcut sorunların ne ölçüde üzerinden gelinebildiği veya uzun vadede gelinebileceği değerlendirilecektir. Bu noktada, son olarak, kuruma ilişkin sorunların temelinde yer alan, hâkim ve savcıların iş yükü, uzmanlaşmaya elverişli olmayan atanma sistemi gibi nedenler karşısında Kanun’un getirdiği düzenlemelerin durumu ve bunlara ek olarak neler yapılabileceği tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: 6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu, ceza muhakemesinde bilirkişilik, hukuki sorunlarda bilirkişi görevlendirme yasağı.

BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN KULLANILMASI SURETİYLE HIRSIZLIK SUÇUNUN İŞLENMESİ

Arş. Gör. Eylem BAŞ

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Bilişim sistemleri giderek hayatın her alanında yer edinmekte ve yaşamı kolaylaştırmaktadır. Buna karşın bilişim sistemlerinin geçmişten bugüne değin varlığını sürdüren suç tiplerinin işlenmesinde dahi kullanıldığı görülmektedir. Bu suç tiplerinden biri de hırsızlıktır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 142. maddesinin 2. fıkrasının e bendinde hırsızlık suçunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi, hırsızlık suçunun nitelikli bir hali olarak öngörülmüştür. Her ne kadar Yargıtay’ın aksi yönde kararları bulunsa da, söz konusu nitelikli halin uygulama alanı, TCK’nın 244. maddesinde öngörülen sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçu karşısında oldukça sınırlıdır. TCK’nın sistemine bakıldığında hırsızlık suçuna, “*Özel Hükümler*” başlıklı ikinci kitabının, “*Kişilere Karşı Suçlar*”ın yer aldığı ikinci kısmının “*Malvarlığına Karşı Suçlar*”ın düzenlendiği onuncu bölümünde 141 ila 147. maddelerinde yer verildiği görülür. Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçu ise TCK’nın, “*Özel Hükümler*” başlıklı ikinci kitabının, “*Topluma Karşı Suçlar*”ın düzenlendiği üçüncü kısmının “*Bilişim Alanında Suçlar*”a yer veren onuncu bölümünde bulunan 244. maddesinde yer almaktadır. TCK’da düzenlendikleri yerleri, hukuki konuları, mağdurları, unsurları gibi birçok hususta farklılık gösteren bu iki suç tipinin neden birbirlerinin yerine uygulama alanı buldukları önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Zira hırsızlık suçunun maddi konusunu taşınır mal oluşturur. Hırsızlık suçunun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlendiği çoğu durumda esasında, suçun veri üzerinde işlenmesi söz konusudur. Ancak veri taşınır bir mal olmadığından hırsızlık suçunun veri üzerinde işlenmesinden bahsedilemez. Lakin bilişim sistemleri kullanılarak hırsızlık suçunun işlenmesinin hiçbir şekilde mümkün olmadığı şeklinde bir sonuca varılmamalıdır. Bu tebliğde, söz konusu soruna ilişkin doktrinde ileri sürülen görüşlere ve Yargıtay’ın yaklaşımına olabildiğince yer vermeye çalışılacaktır. Böylece bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenen hırsızlık suçunun uygulama alanı tespit edilerek çözüm önerilerinde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hırsızlık, bilişim, bilişim sistemi, veri, taşınır mal.

IV. OTURUM

Oturum Başkanı: **Doç. Dr. Cavid ABDULLAHZADE**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Dr. Nasih Sarp ERGÜVEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı)

“Sıcak Takip Hakkının Devletlerin İşbirliği Doğrultusunda Kullanılmasının Uluslararası Hukuk Açısından Değerlendirilmesi”

Arş. Gör. Dr. Merve ERDEM (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı)

“Siber Suçlarda Devletin Uluslararası Sorumluluğu: Olay İncelemesi”

Arş. Gör. Murat Can ARASAN (Çukurova Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Devletler Hukuku Anabilim Dalı)

“Uluslararası Adalet Divanı Kararları Işığında Teamül Hukukunun Belirlenmesinde Güncel Yaklaşımlar”

SICAK TAKİP HAKKININ DEVLETLERİN İŞBİRLİĞİ DOĞRULTUSUNDA KULLANILMASININ ULUSLARARASI HUKUK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Arş. Gör. Dr. Nasıh Sarp ERGÜVEN

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı)

ÖZET

Öncelikle 1958 Açık Deniz Sözleşmesi (ADS) ile düzenlenen, sonrasında 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS) ile güncellenen ve uluslararası örf ve adet hukuku kuralı niteliği taşıyan sıcak takip hakkı, seyrüsefer serbestisi ile bayrak kuralının temel istisnalarından birini teşkil etmektedir. Kıyı devletine ait deniz alanlarına yönelik kuralları ihlal eden yabancı devlet bayraklı gemilerin, açık denizde takip edilerek bunlara müdahalede bulunulmasına ve devamında yargılama yetkisinin kullanılmasına imkân tanıyan söz konusu hak, seyrüsefer serbestisi ile bayrak kuralının ilgili gemiler tarafından suistimal edilmesinin önüne geçmektedir.

Sıcak takip hakkı, günümüzdeki; radar, insansız hava araçları, sualtı sensörleri ve gelişmiş uydular gibi teknolojik gelişmeler doğrultusunda devletler tarafından daha etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Buna rağmen, özellikle BMDHS ile gündeme gelen münhasır ekonomik bölge kavramı, kıyı devletlerinin adı geçen deniz alanına yönelik kurallarına yabancı bayraklı gemiler tarafından uyulmasının denetlenmesini güçleştirmektedir. Uyuşturucu madde ticareti ve kaçak balıkçılık faaliyetlerinde kullanılan gemilerin, geçmişe göre teknik açıdan daha gelişmiş özelliklere sahip olmaları ise, bahsi geçen durumu ağırlaştırmaktadır.

Bu doğrultuda gündeme gelen, sıcak takip hakkının birden fazla devlet tarafından işbirliği halinde kullanılması, devletler arasındaki uygulamada son yıllarda kendine önemli bir yer edinmiştir. Aynı bölgede yer alan kıyı devletlerinin, ortak sorunlara karşı beraber hareket ederek, süre ve mesafe açısından tek bir devletin sürdürmesinin mümkün olmadığı sıcak takip kapsamındaki faaliyetleri, ortak bir şekilde yerine getirmeleri, deniz güvenliğinin sağlanması hususunda olumlu bir gelişme biçiminde değerlendirilmektedir. Devletlerin konuyla ilgili iki taraflı antlaşmalar imzalamaları, ilgili kavramın devletler tarafından kabul gördüğünü göstermektedir. Yakın dönemde açık denizde gerçekleştirdiği müdahaleler ile dikkat çeken Türkiye Cumhuriyeti, sıcak takip hakkı kapsamındaki faaliyetlere, Akdeniz'e kıyısı olan

devletler ile işbirliği halinde başvurması durumunda, bölgedeki etkinliğini daha da artırma imkânına erişecektir.

Anahtar Kelimeler: Sıcak takip hakkı, uyuşturucu madde ticareti, kaçak balıkçılık, deniz güvenliği, bayrak kuralı.

SİBER SUÇLARDA DEVLETİN ULUSLARARASI SORUMLULUĞU: OLAY İNCELEMESİ

Arş. Gör. Dr. Merve ERDEM

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı)

ÖZET

Siber suçlar günümüzde giderek yaygınlaşan, devletlerin sınırlarını aşan ve teknolojinin gelişmesi nedeniyle suçu işleme biçimlerinin giderek çeşitlendiği bir suç tipidir. Suçun ifa yeriyle ika yerinin genellikle farklı ve birbirinden uzak olması ve suçun işleyenin kaynağının tespitinin zorluğu nedeniyle, devletler arasında işbirliğini zorunlu kılan bir mesele olarak karşımızdadır. Nitekim işbu amaçla devlet iç hukuk kurallarını yeknesaklaştırmak ve uluslararası iş birliğini tespit etmek adına çeşitli adımlar atılmakta, uluslararası sözleşmeler düzenlenmektedir. Dolayısıyla siber suçu önleme, siber suç faillerini tespit etme ve yakalama ve gerekli yaptırımları uygulama bakımından devletlere belli yükümlülükler verilmektedir. Devletler özel kişiler tarafından işlenen siber suçlarla mücadele ederken, evleviyetle kendileri de işbu suçun faili olmaktan kaçınmak zorundadır. Çalışmamız işbu noktada, devlete atfedilebilen siber suçlarda devletin sorumluluğunu tartışmak açısından son dönemde gündeme gelen bir olayı mercek altına almaktadır.

Olay 9 Mayıs 2018 tarihinde The NewYork Times'ta çıkan bir haberde ayrıntılı olarak anlatılmaktadır. Habere göre olay, Orta Doğu'da geniş bir müşteri kitlesi olan, Fransa, İspanya ve Türkiye'de spor yayını yapan kanalların yayın haklarını elinde tutan Katar menşeli beIN kanalının bütün içeriğinin beoutQ kanalı tarafından 10 saniye gecikmeyle yayınlandığının fark edilmesiyle başlamıştır. BeIN şirketi tarafından yürütülen araştırma ve takip sonucunda, beIN yayınının, söz konusu kanal tarafından hacklendiği sonucuna varılmıştır. Her ne kadar BeoutQ'nün, web sayfasında Kolombiyalı ve Kübalı özel kişilerden oluşan bir konsorsiyumuna ait olduğu ifade edilse de beIN ekibi tarafından yapılan inceleme neticesinde, beoutQ'nun yayın sinyalini, Suudi Arabistan devletinin en büyük yatırımcısı olduğu Arabsat şirketinden aldığı tespit edilmiştir. BeIN şirketi, Arabsat'a karşı Suudi Arabistan mahkemelerinde dava açmak istemiştir, ancak hiçbir hukukçu söz konusu davayı almak istememiştir. BeIN şirketi, Amerikan menşeli bir avukatlık bürosu aracılığıyla Arabsat şirketinden sinyal hırsızlığını sona erdirmesini talep etmiş, ancak herhangi bir sonuç yine alınamamıştır.

Siber uzay aracılığıyla gerçekleştirilen hacklenme ve yayın haklarının ihlali pek tabii siber suça vücut vermekte ve faaliyeti gerçekleştiren kişilerin cezai sorumluluğu doğmaktadır. Ancak olayda tartışmak istediğimiz temel husus Arabsat tarafından gerçekleştirilen hırsızlık

nedeniyle Suudi Arabistan devletinin sorumluluğudur. Söz konusu sorumluluğu tayin edebilmek için özel hukuk kişilerinin faaliyetlerinin hangi hallerde devlete atfedilebileceğinin incelenmesi ilk adımdır.

İkinci husus, Suudi Arabistan'ın sorumluluğunun boyutunun tartışılması olacaktır. Buna göre Suudi Arabistan'ın uluslararası sorumluluğunun doğup doğmayacağını tespiti gereklidir. Bunun içinde siber suçlarla mücadelenin uluslararası yükümlük haline gelip gelmediği önem arz etmektedir. Üçüncü adımda, beIN şirketinin iç hukuk yollarıyla sorumluluğu ileri sürmesi ve ihlali sona erdirmeye çabalarının sonuç vermemesi karşısında, Katar devletinin beIN şirketi için harekete geçmesi meselesi ele alınacaktır. Bu noktada diplomatik koruma kavramının incelenmesi gündeme gelecektir.

Sonuç olarak iş bu çalışma, beoutQ kanalının siber suça vücut veren yayın faaliyeti nedeniyle Suudi Arabistan devletinin bir uluslararası sorumluluğunun doğup doğmadığı, diplomatik koruma yoluyla beIN şirketinin ihlal edilen yayın hakları nedeniyle kaybettiği milyarlarca doların uluslararası hukuk sisteminde nasıl tazmin edilebileceği ve nihayetinde uyuşmazlığın nasıl çözülebileceğine ilişkin bir beyin jimnastiğini muhteva etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siber suçlar, uluslararası sorumluluk, fiilin devlete atfedilmesi, diplomatik koruma.

ULUSLARARASI ADALET DİVANİ KARARLARI IŞIĞINDA TEAMÜL HUKUKUNUN BELİRLENMESİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Arş. Gör. Murat Can ARASAN

(Çukurova Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
Devletler Hukuku Anabilim Dalı)

ÖZET

Hukukun belirlenmesi, kuşkusuz, hukukun uygulanmasının söz konusu olduğu her durumda kaçınılmaz olarak gerçekleştirilecek bir eylemdir. Ancak uygulanacak hukuk kuralı teamül hukuku alanından olduğu zaman, hukukun belirlenmesi eylemi bakımından özgül sorunlar ortaya çıkmaktadır. Teamül hukukunun, ‘yazısız’ kaynaklar içerisinde yer almasıyla birlikte, değişime açık ve yaşayan bir yapıyı haiz olması bu özgül sorunların ortaya çıkmasının temel sebepleridir.

Teamül hukukunun tespit edilmesinde esas yöntem, Uluslararası Adalet Divanı Statüsü md. 38/1/b hükmünde kaynağını bulan, devlet uygulaması ve *opinio juris* şeklindeki iki unsuru esas alan, bu unsurların ayrı ayrı vakıalarla ortaya koyulmasına dayanan tümevarım yöntemidir. Özellikle pozitivist hukukçular teamül hukukunun tespitinde tümevarım yönteminin kullanılması gerektiğini savunmaktadır. Ancak insan hakları ve insancıl hukuk gibi uluslararası hukukun genellikle negatif yükümlülüklerden müteşekkil alanlarında devlet uygulamasının tespitinin mantiken mümkün olmaması alternatif yöntemlerin tartışılmasına yol açmıştır. Söz konusu alternatif yöntemler içerisinde tümdengelim yöntemi ön plana çıkmaktadır. Bu yöneme göre insan hakları ve insancıl hukuk gibi hukukun ‘değerle yüklü’ alanlarında teamül hukukunu tespit ederken devlet uygulamasına ve *opinio juris*’e odaklanmak yerine, uluslararası hukukun temel ilkeleriyle uyumlu olarak kuralların ‘çıkarsanması’ daha doğru olacaktır. Bu yaklaşım ise, hâkimin hukuk yaratması gibi hukuken son derece sakıncalı görülen bir duruma açık kapı bırakması nedeniyle eleştirilmiştir. Ayrıca yakından incelediğimiz zaman tümdengelim yönteminin herhangi bir yenilik içermediğini, aksine uluslararası hukukun kökenini oluşturan doğal hukuk argümanlarına bir dönüş niteliğinde olduğunu görürüz.

Uluslararası Adalet Divanı’nın uygulamasını incelediğimizde ise mahkemenin metodolojik yaklaşımını açıkça ortaya koymadığı gibi bu konuda kapsamlı bir tartışma da yürütmediği görülmektedir. Divan farklı kararlarında iki farklı yaklaşımı uygulayabildiği gibi, aynı karar içerisinde iki yaklaşıma birden başvurabilmektedir. Bu tutumun özünde *non liquet* durumunun önüne geçmek amacıyla, bağlayıcı tespitlerden kaçınma kaygısının yattığını

söylemek mümkündür. Divan, hukuk kurallarının tespitinde sahip olduğu alanı kendi belirlemeleriyle sınırlandırmaktan kaçınmaktadır.

Tümevarım yönteminin insan hakları ve insancıl hukuk gibi alanlarda teamül hukuku kuralı tespitini güçleştirdiği ortadadır. Ancak bu durumun aşılması için tümdengelim gibi tartışmalı bir yönteme başvurulması yerine teamülün iki unsurunun daha geniş biçimde tanımlanması daha doğru olacaktır. Buna göre devlet uygulaması unsuru daha geniş yorumlanarak, sadece fiziksel eylemleri değil beyanları da kapsayacak şekilde genişletilmelidir. Bu yaklaşım teamül hukukunun unsurlarının tespitini kolaylaştırarak, insan hakları ve insancıl hukuk gibi uluslararası hukukun önem taşıyan alanlarında kural oluşumunu kolaylaştıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası teamül hukuku, tümevarım, tümdengelim, pozitivizm, doğal hukuk.

V. OTURUM

Oturum Başkanı: **Prof. Dr. Gülriz UYGUR**

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Dr. Zeynep İSPİR (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

“İnsan Haklarına Yönelik Eleştiriler - Costas Douzinas’ın Görüşleri Çerçevesinde Bir İnceleme”

Arş. Gör. Dr. Nadire ÖZDEMİR (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

“Eleştirel Hukuk Çalışmaları Bağlamında Toplumsal Cinsiyet ve Aile”

Arş. Gör. Dr. Olcay KARACAN (Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

“Feminizm ve Hukuk Eğitimi”

Arş. Gör. Funda KAYA (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

“Feminist Hukuk Teorisi Bağlamında Kadın Emeli Tartışmalarına Eleştirel Bir Bakış”

Arş. Gör. Elif Çağla YILDIZ (Afyon Kocatepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

“Eleştirel Irk Teorisi”

İNSAN HAKLARINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER COSTAS DOUZINAS'IN GÖRÜŞLERİ ÇERÇEVESİNDE BİR İNCELEME

Arş. Gör. Dr. Zeynep İSPİR

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

ÖZET

İnsan haklarına yönelik çeşitli eleştiriler ortaya konmuştur. Bu eleştirilerin bir kısmı –herhangi bir kavramın temellendirilmesi için olduğu gibi– insan hakları kavramının “temellendirilmesi faaliyeti”nin kendisine yöneltmiş olanlardır. Bunun yanı sıra, bir de, insan haklarının dile getirilişine ve bugünkü ele alınış, uygulanış biçimine yönelik eleştiriler dikkati çeker. Kavramın, “Batılı”, “bencil ve bireyci” olduğunu iddia eden, “tek sesli ve ayrımcılığı doğuran/destekleyen/devam ettiren” uygulamalarına vurgu yapan, “anti sosyal” bir nitelik taşıdığını savunan, “sadece serbest pazar ilkesinin geçerli olduğu toplumlar için” söz konusu olduğu ve “belirli bir siyasal/toplumsal yapının oluşturulup yeniden üretilmesi sonucunu doğurduğu” yönünde tespitler ortaya koyan görüşler söz konusu eleştirilere örnek gösterilebilirler.

Bu çalışmada özellikle üzerinde durulacak yaklaşım ise, insan hakları eleştirisi çerçevesinde dile getirilenlerin bir kısmının da örneklerini içerisinde gördüğümüz “eleştirel hukuk teorisi”nin, insan hakları eleştirisi bakımından günümüz siyaset ve hukuk felsefesi alanındaki önemli isimlerinden birine, teorinin İngiltere’deki temsilcilerinden Costas Douzinas’a aittir. Temelde modern-liberal hukuk kavrayışına bir tepkinin ifadesi olarak belirmiş ve pek çok farklı perspektifle karşımıza çıkan eleştirel hukuk görüşü içerisinde Douzinas’ın çalışmaları, günümüzde insan haklarının ele alınışının, hukukun ve politikanın gündemindeki yerinin değerlendirilmesi bakımından önemli görünmektedir. “Çağımızın egemen ideolojisi” olduğunu belirttiği insan haklarına yönelik eleştirilerini ortaya koyarken Douzinas’ın vurguladığı birtakım hususlar vardır. Bunlardan bazıları, insan haklarını ortaya koyarken başvurulmuş “insan, insanlık” gibi kavramların etrafında oluştuğunu iddia ettiği problemler, insan haklarının yapısal bir dışlamayı da beraberinde getirdiği itirazı, insan haklarının “evrenselliği” ile dile getirilenin sonuçları olarak gördüklerine karşı çıkışı, insan haklarının bir tür depolitizasyonu beraberinde getirdiği iddiası, insan haklarının gelişmiş kapitalist toplumlardaki çeşitli istek ve arzuların yasallaşmasına hizmet ettiği yönündeki görüşleridir.

Bugün insan hakları, hukukun kendisini bir parçası yapmaya gayret ettiği bir biçimde var olmaktadır, hatta hukukun kendisinden türetilmesinin yolları üzerine düşünülmektedir.

Douzinas'ın perspektifinin insan hakları açısından neye, neden ve nasıl eleştiri getirdiği soruları göz önündeki bulundurularak, bu eleştirinin insan haklarını hayata geçirme çabalarına bir katkı sunup sunamayacağı çalışmada tartışma konusu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: İnsan, insan hakları, Costas Douzinas, eleştirel hukuk teorisi, küreselleşme.

ELEŞTİREL HUKUK ÇALIŞMALARI BAĞLAMINDA TOPLUMSAL CİNSİYET VE AİLE

Arş. Gör. Dr. Nadire ÖZDEMİR

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

ÖZET

1970’li yılların sonlarına doğru ortaya çıkan eleştirel hukuk çalışmaları hukukun tarafsız ve objektif olduğu iddialarına karşı argümanlar sunmak üzere başlamıştır. Hukukun kültür, politika ve ekonomiden etkilenecek şekilde şekillendiğini ve bu sebeple objektif ve tarafsız olmadığını savunan bu yaklaşım hukuk normları ve uygulamasını eleştirel bir perspektifle tekrar gözden geçirmiştir. Feminist hukuk teorisi de akademide hızla gelişen eleştirel hukuk çalışmalarından beslenerek büyümüştür. Toplumsal cinsiyet meselelerini hukuk alanında tartışan bir grup akademisyen, eleştirel hukuk çalışmalarının hukuki formalizm eleştirisi, liberalizm eleştirisi ve hukukun tarafsız olduğu iddiasının aslında güç ilişkilerini koruduğu gibi temel eleştirilerini kullanarak ve geliştirerek birtakım çalışmalar ortaya koymuşlardır. Bu grubun başlıca argümanı hukukun objektif ve nötr olduğu iddiası arkasında ataerkil ilişkilerin gizlenmiş ve sürdürülüyor olduğudur. İş hukuku, ceza hukuku ve aile hukuku başta olmak üzere bütün hukuk dalları bu anlamda toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle, ayrı bir okumayı gerektirmektedir. Bu sunumda genel olarak feminist hukuk teorisinin 1970’lerdeki ilk dalgası olan eşit haklar yaklaşımından (liberal feminist hukuk teorisi) başlayarak 1980’lerdeki farklılıklar yaklaşımı ve 1990’larla birlikte kimlik farklılıklarını gözetken yaklaşımlarının ne anlama geldiği kısaca açıklanacak ve eleştirel hukuk çalışmaları bağlamında aile hukuku normlarının genel olarak feminist hukuk teorisinden ne şekilde etkilendiği ortaya konmaya çalışılacaktır. Dünya geneline bakıldığında feminist hukuk teorisinin aile hukuku normları ve uygulamasını masaya yatırması ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayıcı düzenlemelerin yapılmasına yönelik tutumları eleştirel hukuk çalışmalarının önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu sunumda da aile kavramının sorgulanması, aile üyeleri arasındaki ilişkinin yasal tanımı, çocuklar üzerindeki haklar, nafaka teorileri ve boşanma hukukuna dair birtakım örnekler feminist hukuk teorisinin üç farklı dalgası çerçevesinde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Eleştirel hukuk çalışmaları, toplumsal cinsiyet, aile, aile hukuku.

FEMİNİZM VE HUKUK EĞİTİMİ

Arş. Gör. Dr. Olcay KARACAN

(Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

ÖZET

Feminist hukuk teorisi hukukun erkek egemen yapısının eleştirisiyle ve bu yapıyı dönüştürme çabalarıyla ilgilidir. Bu noktadan hareketle feminist hukuk teorisyenleri hukuk eğitiminin de hukukun erkek egemen yapısından nasibini aldığını ileri sürmektedirler.

Feminist hukuk teorisyenleri ilk önce dünyanın çeşitli ülkelerinde kadın ve hukuk, toplumsal cinsiyet ve hukuk, feminist hukuk teorisi gibi derslerle hukukun erkek egemen yapısını görünür kılmaya yönelik çalışmalar yapmaya başlamışlardır. Onların toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklı problemleri hukuk eğitimin müfredatına dâhil ederek hukuk eğitiminin erkek egemen yapısını dönüştürmeye yönelik çabaları oldukça dikkate değerdir. Ancak feminist hukuk teorisyenleri hukuk eğitimindeki erkek egemen yapıyı sadece hukuk eğitiminin müfredatıyla sınırlı olacak biçimde eleştirmemişlerdir. Onlar hukuk eğitimin eşitlik esası yerine hiyerarşiye dayalı olduğunu ve bu hiyerarşinin sadece hoca-öğrenci ilişkisiyle sınırlı olmadığını ileri sürmüşlerdir. Hukuk eğitiminde kullanılan metotlardan amfilerin mimarisine hatta hocaların giyim tarzından hukuk fakültelerinde kullanılan dile kadar pek şeyin hukuk eğitimindeki hiyerarşinin birer parçası olduğunu öne sürmüşlerdir.

Bu çalışmada çok kısa olarak cinsiyet eşitsizliğiyle ilgili konuların hukuk eğitimin müfredatına dâhil edilme sürecine değinilecektir. Sonrasında hukuk eğitiminin eşitlik esası yerine hiyerarşiye dayalı olması üzerinde odaklanılacaktır. Zira hukuk eğitiminin hiyerarşiye dayalı olması öğrencileri güçsüzleştirip, onların özgürleşmelerine engel olduğu ve onları potansiyellerini kullanamayacak duruma getirdiğinden hukuk eğitimindeki hiyerarşinin çok çeşitli boyutlarının ortaya konulması oldukça önemlidir. Burudan yola çıkılarak bireysel performansa ve rekabete dayalı hukuk eğitimin hukuk eğitimindeki hiyerarşiyle ilgisi kurulacaktır.

Feminist hukuk teorisyenleri bireysel performans ve rekabete dayalı eğitim anlayışına sadece karşı çıkmakla yetinmemişlerdir. Onlar bu anlayışının yerine işbirliğine ve birlikte öğrenmeye dayalı bir eğitim anlayışı hukuk eğitiminin mümkün olup olmadığı üzerinde de kafa yormuşlardır. Elbette hukuk eğitiminin bireysel performansa ve rekabet anlayışı yerine işbirliğine ve birlikte öğrenmeye dayalı olabilmesi için sadece feminist hukuk anlayışı yeterli değildir. Birlikte öğrenme ve işbirliğine dayalı hukuk eğitimi için belli bir etik anlayışa da

ihtiyaç bulunduğu rahatlıkla ileri sürülebilir. Bu noktada ihtimam etiği anlayışının referans noktası olabileceği ileri sürülebilir.

Anahtar Kelimeler: Hukuk eğitimi, birlikte öğrenme, işbirliği.

FEMİNİST HUKUK TEORİSİ BAĞLAMINDA KADIN EMEĞİ TARTIŞMALARINA ELEŞTİREL BİR BAKIŞ

Arş. Gör. Funda KAYA

(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

ÖZET

Feminist hukuk teorisi, hukuka eleştirel perspektiften yaklaşarak hukuk normlarının ve hukuk uygulamalarının toplumsal cinsiyet bağlamında eksikliklerini ortaya koymaktadır. Feminist hukuk çalışmalarında hukukun kadınların günlük hayatlarını nasıl etkilediği incelenmekte ve ataerkil ideolojiden beslenen hukukun dönüştürülerek hukukta toplumsal cinsiyet eşitliğine dayanan bir perspektif geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Kadınların ekonomik bağımsızlığı konusu feminist teoride kadın erkek eşitsizliğinin temel sebeplerinden biri olarak görülmüş ve kadın emeği tartışmaları da bu bağlamda ele alınmıştır. Kadının ücretli istihdama katılması yoluyla özgürleşeceği ve güçleneceği savunulmuştur. Bununla birlikte kadınların istihdama katılmasında toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan çeşitli engeller bulunduğu gibi, istihdama katılan kadınlar da işyerinde birçok ayrımcı muameleye tabi olmaktadır. Kadınların çoğunluğu işgücü piyasasında ikincil statüde, ucuz ve esnek işgücü olarak, korunmasız çalışma biçimlerinde, güvencesiz olarak yer almaktadır. Ayrıca erkeklerden farklı olarak kadın emeğini “ücretli emek” ve “ev-içi karşılıksız emek” şeklinde iki başlık altında incelemek gereklidir. Gerek ücretli istihdama katılmada gerekse katıldıktan sonraki çalışma koşullarında kadınların ev-içi alandaki, özel alandaki durumları çalışma hayatlarında belirleyici olmaktadır. İstihdama ilişkin hukuki düzenlemelerin toplumsal cinsiyet perspektifinden değerlendirilmesi ve hukukun dönüştürücü gücünün sorgulanması gereklidir. Bu kapsamda feminist kuram içinde kadın emeği tartışmalarında hukukun yerine yönelik çeşitli çözüm stratejileri geliştirilmiştir. Liberal feministler eşitlik ve içerme savunularıyla hareket ederken, kültürel feminizm kadınların farklılıklarına vurgu yapmaktadır. Marksist feminizm ve radikal feminizmin sentezinden oluşan ikili sistem kuramında ise ücretli kadın emeği, kapitalist ve patriyarkal toplumsal yapıdan hareketle analiz edilir.

Günümüzde hukuk sistemlerinde istihdama ilişkin düzenlemelerde toplumsal cinsiyet eşitliği esas alınmaya başlanmıştır. Ancak uygulamada halen kadın erkek eşitliği sağlanabilmiş değildir. Kadınların çalışma hayatlarında maruz kaldıkları ayrımcılık ve hak ihlalleri devam etmektedir. Kadınların istihdama katılmasındaki engeller, eşit ücret tartışması, işyerindeki cinsiyetçi kalıp yargılar, ayrımcılık, kadın ağırlıklı işlerin değersizleştirilmesi, cam tavan sendromu, ev-iş yaşamı dengesi, ev-içi karşılıksız emek, gebelik ve annelik

düzenlemeleri, bakım hizmetlerine ilişkin düzenlemeler, sosyal güvenlik düzenlemeleri bu kapsamda feminist perspektifle üzerinde durulması gereken konular arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Feminist hukuk teorisi, toplumsal cinsiyet ve hukuk, kadın emeği, liberal feminizm, kültürel feminizm, ikili sistem kuramı.

ELEŞTİREL IRK TEORİSİ

Arş. Gör. Elif Çağla YILDIZ

(Afyon Kocatepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)

ÖZET

Hukukun tarafsızlığı varsayımını sorgulayan eleştirel hukuk çalışmaları içinden çıkmış olan eleştirel ırk teorisi bu tarafsızlık sorgulamasına ırk bağlamında katkıda bulunur. 1980’li yıllarda ABD’li Siyah akademisyenler tarafından geliştirilen teori İç Savaş sonrasında kölelik, 1960’lardaki Sivil Haklar Hareketi sonrasında ayrıştırma görünürde son bulmuş olmasına karşın Siyahlar’ın hala toplumda Beyazlar ile gerçek anlamda eşit olmadığına değinerek köleliği, ayrıştırmayı, sömürgeciliği zamanında meşrulaştırmış hukuku mercek altına alıp hukukun tarafsızlığını öne süren liberal hukuk yaklaşımını eleştirmiştir. Sivil Haklar Hareketi savunucusu ve aktivisti olan hukukçu Derrick Bell’in hareketin elde ettiği kazanımların getirdiği değişimi sorgulamasıyla başlayan çalışmalara araştırmacılar çeşitli katkılar sunmuş ve teorinin başlıca temaları ortaya çıkmıştır. Siyahlar’ın hala kurumlarda çeşitli pozisyonlardan dışlanması, pozitif ayrımcılığın dillendirilmeyen sınırı, liyakatin Beyazlıkla ilişkilendirilmesi, Siyahlar’ın suçla ilişkilendirilmesi ve kitlesel hapis ırkçılığın hiç de geçmişe ait bir fenomen olmadığına belgeleri olarak sunulmuştur. Bunun yanı sıra bilinçsiz ve kasıtsız ırkçılık kategorisinin varlığını savunan teorisyenler sadece kasıtlı ve açıkça gerçekleştirilen ırkçılığın yasadışı ilan edilmesinin iyi niyetli Beyazlar’da ve hatta Siyahlar’ın kendilerinde dahi bulunan gizli ırkçı düşünceleri görünmez kıldığını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda gizli önyargıları da kapsayan daha geniş bir ırkçı önyargı tanımının yapılması gereği üzerinde durmuşlardır. Hukukun renk körlüğü de sorgulanarak bu ilkeye bağlılığın ırksal tabiiyeti azaltmaktan çok artırdığı savunulmuştur. Teorisyenlere göre geçmişteki açık ırkçı kategorilerin Beyaz üstünlüğünü sürdürme görevini günümüzde renk körlüğü ilkesi devralmıştır. Bunun sebebi bu ilkenin eşitlik illüzyonu yaratarak ırkçılığı yeniden üretmesidir. Eleştirel ırk teorisyenlerinin üzerinde durduğu bir başka mesele nefret söyleminin mağdurları perspektifinden tanımlanması ihtiyacıdır. Hangi fiilin mağdurda bir zarara yol açarak nefret söylemini oluşturduğuna karar verilirken mağdur perspektifinden yararlanılmasının isabetli olacağı savunularak toplumdaki konumları gereği bu suçun mağduru olmaktan korunan kişilerin suçun içeriğini ve tanımını belirlemesinin yerindeliği sorgulanmıştır. Son olarak eleştirel ırk teorisyenleri ırkı biyolojik ve doğal bir özellik olarak görmeyi reddedip bu kavramın sosyal olarak inşa edilişi üzerinde durmuşlardır. Bu inşa sürecinde kültürle birlikte hukukun da oynadığı rol incelenmiştir.

Çalışmada ele alınacak teörinin ortaya çıktığı ÷lke olan ABD bağlamında geçmişten bugüne dek tarihte yerini almış ırksal hiyerarşeye dayalı pratikler ile onları meşrulaştıran hukuk arasında kurduğu bağlantı, geliştirilen temalar eşliğinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Beyaz üstünlüğü, hukukun tarafsızlığı, eşitlik, renk körlüğü, ayrıştırma.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ HUKUKUN GÜNCEL SORUNLARI SEMPOZYUMU

5-6 Haziran 2018
Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Mahmut Esat Bozkurt Konferans Salonu

Sempozyum Bilim Kurulu:

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Prof. Dr. Hasan İŞGÜZAR (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Prof. Dr. Veysel BAŞPINAR (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Prof. Dr. Rauf KARASU (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. Cavid ABDULLAHZADE (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. M. Ayhan TEKİNSÖY (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. Gökçen TOPUZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. Mehmet KILIÇ (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. Oğuz Sadık AYDOS (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Doç. Dr. İlke GÖÇMEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Dr. Öğr. Üyesi Hamdi PINAR (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Sempozyum Düzenleme Kurulu:

Doç. Dr. Süleyman YILMAZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Dr. Öğr. Üyesi Vehbi Umut ERKAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Dr. Öğr. Üyesi Ali Ersoy KONTACI (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Arş. Gör. Dr. Fahri Gökçen TANER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Arş. Gör. Dr. Orhan Ersun CİVAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Arş. Gör. Serdar YILMAZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi) / Arş. Gör. Harun KESKİN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

SEMPOZYUM PROGRAMI

5 Haziran 2018 / Salı

Özel Hukukun Güncel Sorunlarına İlişkin Tartışmalar

Sempozyum Açılış Konuşması (10:00-10:15)
Prof. Dr. Muharrem ÖZEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı)

I. OTURUM

(10.15-12.15)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Veysel BAŞPINAR
(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Leyla Müjde KURT (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)
"Boşanma Durumunda Birlikte Velayet"
Dr. Öğr. Üyesi S. Hülya İMAMOĞLU (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)
"İsviçre ve Türk Yargı Kararlarında Eser Kavramı, Özellikle Estetik Operasyonu Konu Edinen Sözleşmenin Hukuki Niteliğine İlişkin Olarak Yargıtay'ın Yaklaşımı: Güncel Bir Bakış"
Dr. Öğr. Üyesi Safak PARLAK BÖRÜ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)
"Aile Hukukunda Zor Bir Dönem: Taşınır Anneliğe İlişkin Güncel Gelişmeler"
Dr. Öğr. Üyesi Vehbi Umut ERKAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı)
"Konut ve Çatılı İşyeri Kiralarında Yenilenen Kira Dönemlerinde Uygulanacak Kira Bedelinin Belirlenmesi"
Arş. Gör. Bahadır DEMİR (Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi SBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı)
"4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Kapsamında Derneklerin Sona Erme Nedenleri"
SORU-CEVAP
ARA (12.15-12.45)

II. OTURUM

(12.45-14.15)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Burçak YILDIZ
(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Dr. Öğr. Üyesi Başak ŞİT İMAMOĞLU (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)
"Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nda 7099 Sayılı Kanunla Yapılan Değişiklikler Hakkında Değerlendirmeler"
Arş. Gör. Ufuk TEKİN (Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)
"Acentelik Hukukuna İlişkin Çeşitli Sorunlar"
Arş. Gör. İbrahim BEKTAŞ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı)
"Tanınmış Markanın Koruma Kapsamı Zayıf Unsurları İçerir mi?"
SORU-CEVAP
ARA (14.15-14.30)

III. OTURUM

(14.30-16.00)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Süleyman YILMAZ
(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Doç. Dr. Kadir GÜRTEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Roma Hukuku Anabilim Dalı)
"Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu"
Arş. Gör. Hikmet BİLGİN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı)
"6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na Göre Borçlunun Temerrüdü Sonrası Rehni Alacaklının Sahip Olduğu Hakların Kullanımı"
Arş. Gör. Hakan HASIRCI (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Usul ve İcra-İflâs Hukuku Anabilim Dalı)
"6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Hükümlerinde 7099 Sayılı Kanun ile Yapılan Değişikliklerin İcra İflâs Hukuku Bakımından İncelenmesi"
SORU-CEVAP
ARA (16.00-16.30)

IV. OTURUM

(16.30-18.00)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. İlke GÖÇMEN
(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Merve AĞZİTEMİZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı)
"Daimi Yaptırımların İşbirliğinin AB Hukukundaki Yeri ve Etkisi"
Arş. Gör. Emre Özen ŞEKER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Avrupa Birliği Hukuku Anabilim Dalı)
"Lizbon Sonrası Kurucu Antlaşmaların Değiştirilme Usulleri"
Arş. Gör. Çağla ERDOĞAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı)
"Ulusal Denetim Mekanizmalarının Raporları Bağlamında Türkiye'nin İş Sağlığı ve Güvenliği Karnesi"
SORU-CEVAP

6 Haziran 2018 / Çarşamba

Kamu Hukukunun Güncel Sorunlarına İlişkin Tartışmalar

I. OTURUM (10.00-11.30)

Oturum Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi Ali Ersoy KONTACI
(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Deniz POLAT AKGÜN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)
"298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'da Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir Değerlendirme"
Arş. Gör. Ali Erdem DOĞANOĞLU (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)
"Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Üye Tamsayısı Kaçır? (6771 sayılı Kanunun Anayasasının 75. Maddesinde Getirdiği Değişikliğin Zaman Bakımından Etkisi)"
Arş. Gör. Salim ORHAN (Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı)
"Etno-Kültürel Çeşitlilik ve Anayasal Tasarım"
SORU-CEVAP
ARA (11.30-11.45)

II. OTURUM

(11.45-13.15)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. K. Burak ÖZTÜRK
(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Serdar YILMAZ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)
"İdari Dava Açma Süresi Bildirilmeyen İdari İşlemlere Karşı Açılacak Davalarda Süre Sorunu: İdari Dava Açma Süresi Kısıtının Ortadan Kalktığı Bir İhtimal mi?"
Arş. Gör. İlgin ÖZKAYA ÖZLÜER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)
"Yapı Kayıt Belgesi'nin Hukuki Niteliği"
Arş. Gör. Mehmet İNANÇ (Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı)
"Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarının 'Kamu İşyeri' Niteliği Üzerine Bir Değerlendirme"
SORU-CEVAP
ARA (13.15-14.00)

III. OTURUM

(14.00-15.30)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Dr. Fahri Gökçen TANER (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)
"Bir Onleme Tedbiri Olarak Durdurma (PVSK m. 4/A) ve Güncel Gelişmeler"
Arş. Gör. Yaprak ÖNTAN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)
"6754 Sayılı Bilişimlik Kanunu Sonrası Ceza Muhakemesinde Bilişimlik Kurumundaki Güncel Gelişmeler"
Arş. Gör. Eylem BAŞ (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı)
"Bilişim Sistemlerinin Kullanılması Suretiyle Hırsızlık Suçunun İşlenmesi"
SORU-CEVAP
ARA (15.30-15.45)

IV. OTURUM

(15.45-17.15)

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Cavid ABDULLAHZADE
(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Dr. Naciye Sarp ERGÜVEN (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı)
"İnsan Haklarına Yönelik Eleştiriler - Costas Douzinas'ın Görüşleri Çerçevesinde Bir İnceleme"
Arş. Gör. Dr. Merve ERDEM (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı)
"Siber Suçlarda Devletin Uluslararası Sorumluluğu: Olay İncelemesi"
Arş. Gör. Murat Can ARASAN (Çukurova Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Devletler Hukuku Anabilim Dalı)
"Uluslararası Adalet Divanı Kararları Işığında Teamül Hukukunun Belirlenmesinde Güncel Yaklaşımlar"
SORU-CEVAP
ARA (17.15-17.30)

V. OTURUM

(17.30-19.30)

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Gülriz UYGUR
(Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Arş. Gör. Dr. Zeynep İSPİR (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)
"İnsan Haklarına Yönelik Eleştiriler - Costas Douzinas'ın Görüşleri Çerçevesinde Bir İnceleme"
Arş. Gör. Dr. Nadire ÖZDEMİR (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)
"Eleştirel Hukuk Çalışmaları Bağlamında Toplumsal Cinsiyet ve Aile"
Arş. Gör. Dr. Olca KARACAN (Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)
"Feminizm ve Hukuk Eğitimi"
Arş. Gör. Funda KAYA (Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)
"Feminist Hukuk Teorisi Bağlamında Kadın Emeliği Tartışmalarına Eleştirel Bir Bakış"
Arş. Gör. Elif Çağla YILDIZ (Aydın Kocatepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim Dalı)
"Eleştirel İrk Teorisi"
SORU-CEVAP

Yer: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mahmut Esat Bozkurt Konferans Salonu / ANKARA